

**Χαράλαμπος Θ. Σεβαστίδης**  
*Πρόεδρος Πρωτοδικών*

**ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΕΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΚΩΔΙΚΑ**

- Άρθρο 2 ΠΚ. Αναδρομική ισχύς του επεικέστερου νόμου. Το νέο άρθρο ορίζει πλέον ότι εφαρμόζεται η επεικέστερη διάταξη και όχι ο νόμος ως ενιαίο σύνολο. Έτσι, μπορεί να εφαρμόζονται διατάξεις διαφορετικών νόμων, που καθεμία είναι ευμενέστερη για τον κατηγορούμενο, π.χ. άλλη για την ποινή και άλλη για την μετατροπή ή αναστολή της ποινής.
- Με την κατάργηση του άρθρου 4 ΠΚ και την προσθήκη στην παρ. 2 του άρθρου 2 ΠΚ σχετικής πρόβλεψης, ο νέος ΠΚ ορίζει ότι σε περίπτωση που μία πράξη καταστεί ανέγκλητη δεν μπορεί πλέον να επιβληθούν ούτε μέτρα ασφαλείας.
- Καταργήθηκε η πρόβλεψη του άρθρου 3 ΠΚ για τους νόμους με προσωρινή ισχύ. Με επίκληση του άρθρου 15 ΔΣΑΠΔ, που επιβάλλει σε κάθε περίπτωση την αναδρομική ισχύ του ηπιότερου νόμου. Αμφίβολης ορθότητας η επίκληση του άρθρου 15 ΔΣΑΠΔ για τη δικαιολόγηση της κατάργησης του άρθρου 3 ΠΚ.
- Το άρθρο 5 παρ. 1 εδ. β' ΠΚ προβλέπει εφαρμογή των ελληνικών ποινικών νόμων και για πράξεις συμμετόχων που τελούνται στην ελληνική επικράτεια κι αν για την κύρια πράξη δεν υπάρχει δικαιοδοσία των ελληνικών δικαστηρίων, εφόσον και αυτή (κύρια πράξη) είναι αξιόποινη κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους.
- Άρθρο 6 παρ. 1 ΠΚ. Διευκρινίζεται ότι η εφαρμογή των ελληνικών ποινικών νόμων για έγκλημα που τέλεσε στην αλλοδαπή ημεδαπός πρέπει η πράξη με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της να είναι αξιόποινη και κατά τους νόμους της χώρας στην οποία τελέστηκε. Την ίδια διατύπωση ακολουθεί και το άρθρο 7 παρ. 1 ΠΚ για τα εγκλήματα αλλοδαπών στην αλλοδαπή. Πρέπει, επομένως, το δικαστήριο να ερευνά τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της πράξης και όχι τη γενική τυποποίηση του εγκλήματος. Δηλαδή το αξιόποιο κρίνεται όχι γενικά και αφηρημένα ως τυποποιημένη στο νόμο αξιόποινη πράξη, αλλά σε σχέση με το συγκεκριμένο δράστη και τη συγκεκριμένη πράξη, με αποτέλεσμα πράξη η οποία έχει παραγραφεί κατά το αλλοδαπό δίκαιο παύει να είναι «αξιόποινη» κατά τα άρθρα 6 παρ. 1 και 7 παρ. 1 ΠΚ.
- Άρθρο 6 παρ. 3 ΠΚ. Λύνεται νομοθετικά το ερμηνευτικό ζήτημα αν η έγκληση του παθόντος ή η αίτηση της κυβέρνησης της χώρας όπου τελέστηκε το πλημμέλημα απαιτείται για κάθε έγκλημα ή μόνο για τα αυτεπαγγέλτως διωκόμενα εγκλήματα. Με τη νέα διάταξη η έγκληση του παθόντος ή η αίτηση της ξένης κυβέρνησης απαιτείται τόσο για τα αυτεπαγγέλτως όσο και για τα κατ' έγκληση διωκόμενα εγκλήματα.
- Άρθρο 7 παρ. 1 ΠΚ. Ορίζεται ότι ως έλληνας κατά του οποίου στρέφεται η πράξη αλλοδαπού νοείται και το κυοφορούμενο, που θα αποκτήσει με τη γέννησή του την ελληνική ιθαγένεια. Προφανώς αν από την πράξη του αλλοδαπού δράστη επέλθει ο θάνατος του κυοφορούμενου, τότε θα αρκεί η προοπτική (με βέβαιο πάντως τρόπο) κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας με μόνη τη γέννηση. Επίσης, ως έλληνες νοούνται και τα νη με έδρα την Ελλάδα.
- Αφαιρέθηκαν από τον κατάλογο των εγκλημάτων του άρθρου 8 ΠΚ το δουλεμπόριο (διότι καταργήθηκε το άρθρο 323 για το δουλεμπόριο και καλύπτεται πλέον από το άρθρο 323Α ΠΚ για την εμπορία ανθρώπων, που μνημονεύεται στο κατάλογο του άρθρου 8 ΠΚ) και η παράνομη κυκλοφορία και το εμπόριο ασέμων (διότι κρίθηκε ότι δεν έχει σημαντική απαξία).

- Ενσωματώνεται με το άρθρο 9 παρ. 3 ΠΚ, αλλά και το άρθρο 11 παρ. 3 ΠΚ, η αρχή ne bis in idem που ισχύει στην ΕΕ (βλ. άρθρο 54 της Σύμβασης Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν, με την επιπλέον διευκρίνιση ότι μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας δεν έχουν πλέον ισχύ ούτε οι επιφυλάξεις που διατυπώθηκαν από κράτη μέλη, μεταξύ αυτών και από την Ελλάδα, για μη εφαρμογή της αρχή σε ορισμένα εγκλήματα. Συνεπώς, η αρχή αυτή έχει πλήρη εφαρμογή μεταξύ των κρατών μελών). Για το πότε πρόκειται για έκδοση οριστικής απόφασης ισχύουν όσα δέχεται το ΔΕΕ.
- Έννοια «οικείων» κατά το άρθρο 13 περ. β΄ ΠΚ. Διευρύνεται η έννοια. Καλύπτει και τα μέλη της λεγόμενης «κοινωνικής» οικογένειας, π.χ. σε περίπτωση ετερόλογης γονιμοποίησης της γυναίκας, πατέρας γίνεται ο σύζυγός της και όχι ο δότης του σπέρματος. Επίσης, καλύπτονται οι ανάδοχοι γονείς, οι συμβιούντες είτε με σύμφωνο συμβίωσης είτε με σταθερή συμβίωση.
- Καταργήθηκε το «κατά συνήθεια τελούμενο έγκλημα» ως διακεκριμένη μορφή αξιόποινων πράξεων και η έννοια του «ιδιαίτερα επικίνδυνου δράστη» για τη θεμελίωση ή επαύξηση του αξιοποιήσιμου.
- Άρθρο 15 ΠΚ. Έγκλημα δια παραλείψεως. Διευκρινίζεται, κατά τις παραδοχές θεωρίας και νομολογίας, από πού μπορεί να πηγάζει η ιδιαίτερη νομική υποχρέωση για αποτροπή του αποτελέσματος. Παράλληλα για πρώτη φορά προβλέπεται δυνατότητα επιβολής μειωμένης ποινής, αν το δικαστήριο κρίνει ότι η συμπεριφορά του κατηγορουμένου («παράλειψη», «μη δράση») εμπεριέχει λιγότερο άδικο ή λιγότερη ενοχή σε σχέση με την προσβολή που προκαλεί κάποιος με ενέργεια. Πρέπει, επομένως, να κρίνεται σε κάθε περίπτωση η ένταση του αδικού. Για την επιβολή πλήρους ποινής θα πρέπει η παράλειψη να «εξομοιώνεται» με θετική ενέργεια.
- Άρθρο 18 ΠΚ. Διάκριση εγκλημάτων. Κατάργηση πταισμάτων. Ως πλημμελήματα θεωρούνται και τα εγκλήματα που τιμωρούνται (μόνο) με παροχή κοινωφελούς εργασίας, η οποία αναγνωρίζεται πλέον ως αυτοτελής κύρωση.
- Άρθρο 21 ΠΚ. Η προσταγή ως λόγος άρσης του αδικού. Επαναλαμβάνεται κατά βάση η αντίστοιχη ρύθμιση του προϊσχύσαντος ΠΚ, αλλά στην παρ. 2 διευκρινίζεται ότι δεν αίρεται ο άδικος χαρακτήρας αν η προσταγή είναι προδήλως αντισυνταγματική. Η αρνητική αυτή προϋπόθεση για την άρση του αδικού γινόταν δεκτή και υπό το προγενέστερο καθεστώς, αλλά κρίθηκε αναγκαία η ρητή νομοθετική πρόβλεψη, ώστε κάθε υπάλληλος να γνωρίζει ότι δεν δεσμεύεται από διαταγές που αντιβαίνουν προδήλως στο Σύνταγμα ή στους νόμους· το προδήλως, πάντως, σημαίνει ότι η αντίθεση στο νόμο ή στο Σύνταγμα πρέπει να προκύπτει ευθέως από το γράμμα της διάταξης και όχι να στηρίζεται σε ερμηνεία κάποιου κανόνα δικαίου (βλ. Αιτιολογική Έκθεση ΠΚ).
- Άρθρο 22 ΠΚ. Η άμυνα ως λόγος άρσης του αδικού. Επαναλαμβάνεται η αντίστοιχη ρύθμιση του προϊσχύσαντος ΠΚ με τη διαφορά ότι στην παρ. 3 ο όρος «βλάβη» αντικαθίσταται από τον όρο «προσβολή» για να καλυφθούν περιπτώσεις, στις οποίες η άμυνα ασκείται για εξουδετέρωση επίθεσης που δεν οδηγεί σε βλάβη, αλλά σε διακινδύνευση εννόμων αγαθών (βλ. Αιτιολογική Έκθεση ΠΚ). Η ίδια διατύπωση χρησιμοποιείται και στα πλαίσια του άρθρου 25 ΠΚ για την κατάσταση ανάγκης.
- Άρθρο 29 ΠΚ. Εκ του αποτελέσματος έγκλημα. Επέρχονται τρεις βασικές αλλαγές: α) πρώτον, διευκρινίζεται ότι για τη βαρύτερη τιμώρηση θα πρέπει το αποτέλεσμα που προκαλείται από την πράξη να τυποποιείται αυτοτελώς ως έγκλημα εξ αμελείας (πράξη που δεν δικαιολογεί ποινή, όταν τελείται από αμέλεια, δεν δικαιολογεί ούτε επαύξηση της ποινής· βλ. τις σκέψεις της Αιτιολογικής Έκθεσης), β) δεύτερον, η επαύξηση της ποινής επέρχεται και όταν το αποτέλεσμα καλύπτεται από το δόλο του

δράστη, εφόσον στην περίπτωση αυτή η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη διάταξη, δηλ. όταν η συρροή των δύο εγκλημάτων που τελέστηκαν με δόλο δεν απειλούν βαρύτερη ποινή και γ) τρίτον, η επαύξηση της ποινής αφορά όχι μόνο τον φυσικό αυτουργό, αλλά και τους συμμετόχους, εφόσον και ως προς αυτούς το αποτέλεσμα αποδίδεται σε αμέλειά τους ή ενδεχόμενα και σε δόλο τους, εφόσον στην τελευταία περίπτωση δεν τιμωρείται η πράξη βαρύτερα.

- Άρθρο 31 ΠΚ. Άρση του καταλογισμού λόγω νομικής πλάνης. Διευκρινίζονται πληρέστερα οι προϋποθέσεις της συγγνωστής νομικής πλάνης, ενώ προβλέπεται η επιβολή μειωμένης ποινής σε περίπτωση μη συγγνωστής νομικής πλάνης.
- Άρθρο 32 ΠΚ. Κατάσταση ανάγκης που αποκλείει τον καταλογισμό. Και εδώ, όπως και στα άρθρα 22 και 25 ΠΚ, ο όρος «βλάβη» αντικαθίσταται από τον όρο «προσβολή» για να γίνει σαφές ότι ο καταλογισμός μπορεί να αρθεί όχι μόνο στα εγκλήματα βλάβης, αλλά και διακινδύνευσης (βλ. και Αιτιολογική Έκθεση ΠΚ). Επίσης, διευρύνεται ο κύκλος των προσώπων που απειλεί ο κίνδυνος, αφού η διάταξη αναφέρεται στην (ήδη διευρυμένη) έννοια των οικείων, ενώ μέχρι σήμερα η διάταξη αφορούσε ένα μόνο μέρος από τους οικείους.
- Άρθρο 33 ΠΚ. Αδυναμία αποφυγής του αδίκου. Πρόκειται για λόγο άρσης του καταλογισμού, που γινόταν δεκτός στη θεωρία και υπό το προηγούμενο καθεστώς. Δεν κρίθηκε αναγκαία η ειδική πρόβλεψη για άρση καταλογισμού κωφαλάλων, διότι θεωρήθηκε ότι οι περιπτώσεις αυτές μπορούν να ρυθμιστούν με το άρθρο 34 ΠΚ (βλ. Αιτιολογική Έκθεση ΠΚ).
- Άρθρα 42 και 43 ΠΚ. Απόπειρα. Η διατύπωση της νέας διάταξης κάνει σαφές ότι απόπειρα υπάρχει όταν έχει πραγματοποιηθεί ένα τμήμα της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος. Καταργείται η δυνατότητα του δικαστηρίου να επιβάλει την ποινή του ολοκληρωμένου εγκλήματος. Τέλος, η νέα παρ. 3 του άρθρου 42 ΠΚ διευκρινίζει τις προϋποθέσεις τιμώρησης της απόπειρας στο έγκλημα εκ του αποτελέσματος, όταν δηλ. η κύρια πράξη δεν έχει ολοκληρωθεί, αλλά επέρχεται το αποτέλεσμα. Σ' αυτές τις περιπτώσεις ο δράστης τιμωρείται με την ποινή του εκ του αποτελέσματος εγκλήματος μειωμένη κατά το άρθρο 83 ΠΚ, εφόσον με εφαρμογή των περί συρροής διατάξεων δεν απειλείται βαρύτερη ποινή. Παράλληλα καταργήθηκε η απρόσφορη απόπειρα, διότι τιμωρείται επειδή πιστεύει ότι τελεί έγκλημα και όχι γιατί προσβάλλει κάποιο έννομο αγαθό (βλ. Αιτιολογική Έκθεση ΠΚ).
- Άρθρο 44 ΠΚ. Υπαναχώρηση από απόπειρα. Η παρ. 1, που αφορά την υπαναχώρηση από μη πεπερασμένη απόπειρα, παραμένει ακριβώς ίδια. Προστίθεται νέα παρ. 2, με την οποία για πρώτη φορά αντιμετωπίζεται η περίπτωση του δράστη αποτυχημένου εγκλήματος, ο οποίος οικειοθελώς απέχει από την επανάληψη της αξιόποινης δράσης του. Προβλέπεται και γι' αυτόν μειωμένη ποινή (ποινή της απόπειρας, μειωμένη στο μισό), όπως και για εκείνον που υπαναχωρεί από πεπερασμένη απόπειρα. Η παρ. 3 αντιμετωπίζει την υπαναχώρηση από πεπερασμένη απόπειρα κατά τον ίδιο τρόπο με τον προϊσχύσαντα ΠΚ, αλλά προστίθεται και μία νέα περίπτωση, εκείνη της μη επέλευσης του αποτελέσματος από άλλη αιτία, αν ο δράστης κατέβαλε σοβαρή προσπάθεια για να αποτρέψει το αποτέλεσμα. Τέλος, προστίθεται παρ. 4, που ορίζει ρητά ότι οι διατάξεις για την υπαναχώρηση από την απόπειρα εφαρμόζονται και για τον συμμετόχο που με τη θέλησή του εμποδίζει την ολοκλήρωση της πράξης ή την επέλευση του αποτελέσματος.
- Άρθρο 45 ΠΚ. Διευκρινίζεται η έννοια της συναυτουργίας και ορίζεται πλέον ρητά ότι δεν αρκεί ο κοινός δόλος και η τέλεση πράξεων που συμβάλλουν στην

πραγμάτωση του εγκλήματος, αλλά πρέπει από κάθε συναυτουργό να τελείται πράξη της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος.

- Άρθρο 47 ΠΚ. Καταργείται η διάκριση άμεσου και απλού συνεργού. Ενιαία αντιμετώπιση (τουλάχιστον καταρχήν). Σκοπός να καταδειχθεί ότι το άδικο και η ενοχή του συνεργού είναι μικρότερα εκείνων του αυτουργού. Μπορεί να επιβληθεί ολόκληρη η ποινή του αυτουργού, όταν η πράξη του συνεργού έχει τα χαρακτηριστικά της (υπό το προγενέστερο δίκαιο) άμεσης συνέργειας.
- Άρθρο 50 ΠΚ. Διάκριση ποινών. Τρία είδη: α) στερητικές της ελευθερίας, β) χρηματική ποινή και γ) παροχή κοινωφελούς εργασίας. Η κοινωφελής εργασία προβλέπεται πλέον ως αυτοτελής ποινική κύρωση για μικρής βαρύτητας εγκλήματα (πρόκειται ειδικότερα για τα εξής εγκλήματα: i) άρθρο 142 ΠΚ (έκθεση σε κίνδυνο αντιποίνων από αμέλεια), ii) άρθρο 155 ΠΚ (προσβολή συμβόλων άλλου κράτους), iii) άρθρο 175 ΠΚ (αντιποίηση), iv) άρθρο 186 παρ. 2 ΠΚ (πρόκληση και προσφορά για την τέλεση πλημμελήματος), v) άρθρο 191 παρ. 2 ΠΚ (διασπορά ψευδών ειδήσεων από αμέλεια), vi) άρθρο 217 ΠΚ (πλαστογραφία πιστοποιητικών), vii) άρθρο 285 παρ. 4 ΠΚ (παραβίαση μέτρων για την πρόληψη ασθενειών από αμέλεια), viii) άρθρο 288 παρ. 2 ΠΚ (παράλειψη οφειλόμενης βοήθειας), ix) άρθρο 292 παρ. 2 ΠΚ (παρακώλυση συγκοινωνιών από αμέλεια), x) άρθρο 292Ε ΠΚ (παρακώλυση των τηλεπικοινωνιών από αμέλεια), xi) άρθρο 308 παρ. 1 εδ. β' ΠΚ (σωματική βλάβη εντελώς ελαφρά), xii) άρθρο 314 ΠΚ (σωματική βλάβη από αμέλεια), xiii) άρθρο 331 ΠΚ (αυτοδικία), xiv) άρθρο 353 ΠΚ (προσβολή γενετήσιας ευπρέπειας), xv) άρθρο 365 ΠΚ (προσβολή μνήμης νεκρού), xvi) άρθρο 370Δ ΠΚ (χωρίς δικαίωμα αντιγραφή ή χρήση προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών), άρθρο 377 ΠΚ (κλοπή ή υπεξαίρεση μικρής αξίας), άρθρο 378 ΠΚ (φθορά ξένης ιδιοκτησίας μικρής αξίας)). Επίσης, η κοινωφελής εργασία επιβάλλεται σε αντικατάσταση χρηματικής ποινής, της οποίας οι δόσεις δεν καταβλήθηκαν, σύμφωνα με το άρθρο 80 ΠΚ. Επίσης, κατ' άρθρο 104Α ΠΚ μετατρέπεται σε παροχή κοινωφελούς εργασίας η ποινή φυλάκισης μέχρι 3 έτη. Επίσης, κατ' άρθρο 105Α ΠΚ μετατρέπεται σε παροχή κοινωφελούς εργασίας η ποινή φυλάκισης μέχρι 5 έτη, μετά από έκτιση τουλάχιστον του 1/10 της επιβληθείσας ποινής.
- Άρθρο 51 ΠΚ. Ποινές στερητικές της ελευθερίας. Απαλείφονται η κράτηση, λόγω κατάργησης των πταισμάτων και ο περιορισμός σε ψυχιατρικό κατάσταση ως απαρχαιωμένος θεσμός. Σαφής η επιλογή του νέου ΠΚ για εξορθολογισμό και μείωση των ποινών (π.χ. κατάργηση πταισμάτων, μείωση ποινών σε κατ' ιδίαν εγκλήματα, μείωση ανώτατου ορίου πρόσκαιρης κάθειρξης από 20 σε 15 έτη, πρόβλεψη παράλληλης ποινής πρόσκαιρης κάθειρξης όπου προβλέπεται η ισόβια κάθειρξη, δυνατότητα περαιτέρω μείωσης ποινής σε περίπτωση συρροής περισσότερων λόγων μείωσης ή τέτοιων και ελαφρυντικών, μέγιστο όριο εκτιμίας ποινής επί καθορισμού συνολικής ποινής, ανώτατο όριο προσαύξησης της ποινής βάσης, κ.λ.π.)
- Άρθρο 52 ΠΚ. Διάρκεια πρόσκαιρης κάθειρξης 5 έως 15 (αντί για 20) έτη.
- Άρθρο 55 ΠΚ. Διάρκεια παροχής κοινωφελούς εργασίας. Από 100 έως 720 ώρες, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά. Σήμερα δεν υπάρχει στον ΠΚ διάταξη που να ορίζει διαφορετικά όρια.
- Άρθρο 57 ΠΚ. Ύψος χρηματικής ποινής. Καθορίζεται σε ημερήσιες μονάδες, που, αν δεν ορίζεται διαφορετικά, δεν μπορεί να είναι ανώτερη από α) 90 ημερήσιες μονάδες, όταν απειλείται ως μόνη κύρια ποινή (αυτό συμβαίνει στον νέο ΠΚ για μικρής απαξίας πλημμελήματα), β) 180 ημερήσιες μονάδες, όταν απειλείται διαζευκτικά με ποινή στερητική της ελευθερίας (αυτό συμβαίνει στον νέο ΠΚ για μεσαίας βαρύτητας

πλημμελήματα) και γ) 360 ημερήσιες μονάδες, όταν απειλείται αθροιστικά με ποινή στερητική της ελευθερίας (αυτό συμβαίνει στον νέο ΠΚ για βαριά πλημμελήματα και κακουργήματα). Διαφορετικά και συγκεκριμένα χρηματική ποινή έως 1.000 ημερήσιες μονάδες προβλέπουν τα άρθρα 159 παρ. 1, 159Α παρ. 1, 216 παρ. 4, 235 παρ. 2, 237 παρ. 1 και 2, 242 παρ. 5, 374 παρ. 2, 375 παρ. 3, 386 παρ. 2, 386Α παρ. 3 και 390 παρ. 2 ΠΚ. Το ύψος κάθε ημερήσιας μονάδας είναι από 1 έως 100 ευρώ, αν δεν ορίζεται διαφορετικά.

- Άρθρα 59 και 60 ΠΚ. Προσδιορίζονται οι παρεπόμενες ποινές. Καταργείται η αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων, ως απαρχαιωμένος θεσμός. Ουσιαστικά αντικαθίσταται από την αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων, η οποία επιβάλλεται καταρχήν μόνο για κακουργήματα και μόνο εφόσον η πράξη συνιστά βαριά παράβαση των καθηκόντων του. Ωστόσο με βάση ειδικές διατάξεις αποστέρηση της δημόσιας θέσης και του αξιώματος προβλέπεται και για πλημμελήματα, όπως το άρθρο 263 ΠΚ προβλέπει την παρεπόμενη αυτή ποινή για τα εγκλήματα των άρθρων 235 (δωροληψία υπαλλήλου), 237 (δωροληψία δικαστικού λειτουργού), 239 (κατάχρηση εξουσίας), 242 (ψευδής βεβαίωση, νόθευση, κ.λ.π.) και 243 ΠΚ (νόθευση δικαστικού εγγράφου).
- Άρθρο 65 ΠΚ. Απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος. Κατά βάση ίδια ρύθμιση με εκείνη του άρθρου 67 προϊσχύσαντος ΠΚ. Διάρκεια απαγόρευσης από 1 μήνα έως 2 έτη (και όχι από 1 έως 5 έτη, όπως υπό τον προηγούμενο ΠΚ). Επιβάλλεται μόνο όταν επιβλήθηκε στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον 2 ετών (και όχι τουλάχιστον 3 μηνών, όπως υπό τον προηγούμενο ΠΚ). Δεν αποκλείεται σωρευτική επιβολή της παρεπόμενης αυτής ποινής και εκείνης του άρθρου 60 ΠΚ, δηλ. της αποστέρησης θέσεων και αξιωμάτων. Δεν ανακαλείται οριστικά η χορηγηθείσα άδεια, όπως υπό τον προγενέστερο ΠΚ.
- Άρθρο 66 ΠΚ. Προβλέπεται ως νέα παρεπόμενη ποινή η αφαίρεση της άδειας οδήγησης ή εκμετάλλευσης μεταφορικού μέσου.
- Άρθρο 69 ΠΚ. Καθορίζονται κατά τρόπο περιοριστικό τα μέτρα ασφαλείας και διευκρινίζεται το (αυτονόητο βάσει του άρθρου 25 Συντ.) ότι η επιβολή του μέτρου ασφαλείας πρέπει να μην παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας.
- Άρθρα 69Α και 70 ΠΚ. Προβλέπει και ρυθμίζει τις λεπτομέρειες επιβολής του θεραπευτικού μέτρου της φύλαξης ατόμων με διανοητικές ή ψυχικές διαταραχές. Κατά βάση επαναλαμβάνεται η ρύθμιση του προγενέστερο ΠΚ, όπως διαμορφώθηκε μετά το Ν. 4509/2017. Εδώ χρειάζεται να επισημανθεί ότι ο νέος ΚΠΔ κατάργησε το άρθρο 486Α ΚΠΔ/1950, που προέβλεπε άσκηση έφεσης κατά της απόφασης επιβολής του μέτρου ασφαλείας, διότι κρίθηκε ότι ο επανειλημμένος έλεγχος (κατ' έτος) των προϋποθέσεων επιβολής και διατήρησης του μέτρου ασφαλείας και το δικαίωμα υποβολής αίτησης κάθε 4 μήνες ή χωρίς περιορισμό από τον εισαγγελέα, που προβλέπονται στο άρθρο 70 ΠΚ, προστατεύουν επαρκώς τον πρόσωπο, κατά του οποίου επιβλήθηκε το μέτρο ασφαλείας.
- Άρθρο 72-74 ΠΚ. Κατάργηση ορισμένων μέτρων ασφαλείας (παραπομπή σε κατάσταση εργασίας, απαγόρευση διαμονής, απέλαση αλλοδαπών).
- Άρθρο 75 ΠΚ. Παραγραφή μέτρων ασφαλείας. Επαναλαμβάνεται η ρύθμιση και του προγενέστερο ΠΚ, με τη διαφορά ότι πλέον το δικαστήριο δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να διατάξει την εκτέλεση του μέτρου ασφαλείας, αν παρέλθουν 10 έτη από το αμετάκλητο της απόφασης που το επέβαλε.

- Άρθρα 77 και 78 ΠΚ. Η κατάργηση της προτεραιότητας της καταβολής αποζημίωσης έναντι της καταβολής της χρηματικής ποινής οφείλεται όχι μόνο στο ότι αυτή προκύπτει ευθέως από τη ρύθμιση του άρθρου 80 παρ. 4 ΠΚ (όπως αναφέρει η Αιτιολογική Έκθεση του ΠΚ), αλλά κυρίως στο ότι πλέον η παράσταση του ζημιωθέντος στην ποινική διαδικασία γίνεται μόνο προς υποστήριξη της κατηγορίας.
- Άρθρο 79 ΠΚ. Κανόνες επιμέτρησης ποινής. Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι συνέπειες της ποινής τόσο για τον ίδιο όσο και για τους οικείους του. Απαιτείται με ρητή διάταξη η ειδική αιτιολόγηση της περί επιβολής της ποινής διάταξης της απόφασης.
- Άρθρο 80 ΠΚ. Επιμέτρηση και απότιση χρηματικής ποινής. Από το συνδυασμό των παρ. 4 και 5 προκύπτει ότι ο καθορισμός των δόσεων μπορεί να γίνει μόνο με την απόφαση που επιβάλλει την χρηματική ποινή. Ωστόσο, αυτό θα συμβαίνει μόνο όταν ο κατηγορούμενος είναι παρών. Δεν πρέπει να αποκλειστεί το δικαίωμα να ζητήσει με μεταγενέστερη αίτησή του την χορήγηση της προθεσμίας της παρ. 4. Επίσης, δεν πρέπει να αποκλειστεί η εφαρμογή της παρ. 5 σε περίπτωση που επήλθε ουσιώδης αλλαγή των όρων της προσωπικής και οικονομικής κατάστασης του καταδικασθέντος, ακόμα και αν η απόφαση που επέβαλε την χρηματική ποινή δεν καθόρισε προθεσμία καταβολής της κατά την παρ. 4. Ζήτημα αν μπορεί να επιβληθεί εξαρχής η παροχή κοινωφελούς εργασίας αντί για χρηματική ποινή σε περίπτωση που διαπιστωθεί αδυναμία καταβολής της χρηματικής ποινής, έστω και σε δόσεις και μάλιστα ακόμα και εκεί που η χρηματική ποινή δεν απειλείται σωρευτικά ή διαζευκτικά με την παροχή κοινωφελούς εργασίας. Εξάλλου, το άρθρο 80 παρ. 6 εδ. β' ΠΚ ορίζει ότι δεν εφαρμόζεται το άρθρο 99 ΠΚ, δηλ. δεν επιτρέπεται η αναστολή εκτέλεσης υπό όρο. Η επιλογή αυτή είναι αδικαιολόγητη και αντίθετη στην (συνταγματικά κατοχυρωμένη) αρχή της αναλογικότητας και μάλλον πρέπει να κριθεί ανεφάρμοστη (μπορεί το δικαστήριο να διατάξει την αναστολή της στερητικής της ελευθερίας ποινής και η ποινή αυτή θα συνεκτιμηθεί σε μεταγενέστερες καταδίκες για την αναστολή ή μη της ποινής). Τελευταία επισήμανση: από το σύνολο των διατάξεων του ΠΚ προκύπτει ότι η επιβολή της χρηματικής ποινής με βάση ημερήσιες μονάδες μάλλον δεν καλύπτει κάποια πρακτική ανάγκη, ενόψει και του ότι τελικά η στερητική της ελευθερίας ποινή που θα εκτιθεί σε περίπτωση μη καταβολής της χρηματικής ποινής δεν είναι ο αριθμός των ημερήσιων μονάδων, αλλά εκείνος που καθορίζει το δικαστήριο με ανώτατο όριο τον αριθμό των ημερήσιων μονάδων, αλλά και του ότι η μετατροπή της χρηματικής ποινής σε στερητική της ελευθερίας θα είναι μάλλον απίθανη, ενόψει και του ότι προβλέπεται απότιση της ποινής σε χρήμα με τη βεβαίωσή της στη ΔΟΥ (βλ. και άρθρο 553 ΚΠΔ).

**ΠΡΟΣΟΧΗ:** Κατά την επιβολή της χρηματικής ποινής το δικαστήριο πρέπει να καθορίζει α) τις ημερήσιες μονάδες (άρθρο 57 παρ. 1 και 2 ΠΚ), β) το ύψος κάθε ημερήσιας μονάδας (άρθρο 57 παρ. 3 ΠΚ) και γ) τη στερητική της ελευθερίας ποινή που θα εκτίσει ο κατηγορούμενος σε περίπτωση μη καταβολής της χρηματικής ποινής (άρθρο 80 παρ. 6 ΠΚ).

- Άρθρο 81 ΠΚ. Επιμέτρηση κοινωφελούς εργασίας. Μέγιστη διάρκεια έως 24 μήνες, που μπορεί να παραταθεί κατά την παρ. 5. Οι 4 ώρες κοινωφελούς εργασίας αντιστοιχούν σε 1 ημέρα φυλάκισης ή 1 ημερήσια μονάδα χρηματικής ποινής. Η κατά την παρ. 4 αντιστοιχία των ωρών κοινωφελούς εργασίας προς την χρηματική ποινή ή την ποινή φυλάκισης καθορίζεται μάλλον κατά τρόπο δεσμευτικό για το δικαστήριο.
- Άρθρο 82 ΠΚ. Υπολογισμός χρόνου προσωρινής κράτησης. Σε σχέση με την αφαίρεση του χρόνου παραμονής σε θεραπευτικό κατάστημα για διενέργεια πραγματογνωμοσύνης ανάλογη ρύθμιση περιλαμβάνεται και στο άρθρο 200 παρ. 3 εδ. γ' ΚΠΔ. Νέα διάταξη περιέχεται στην παρ. 2 εδ. β' του άρθρου 81 ΠΚ και αφορά

την αφαίρεση του χρόνου προσωρινής κράτησης από ποινές που επιβάλλονται για εγκλήματα που διαπράχθηκαν πριν από την κράτηση· στην περίπτωση αυτή ο χρόνος επιβολής της ποινής είναι αδιάφορος, αφού κρίσιμο είναι μόνο το ότι το έγκλημα διαπράχθηκε πριν από την κράτηση, για την οποία δεν επακολούθησε καταδικαστική απόφαση. Εννοείται ότι σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, όπου ο χρόνος στέρησης της ελευθερίας αφαιρείται από οποιαδήποτε άλλη ποινή, δεν υπάρχει δικαίωμα του κρατηθέντος για αποζημίωση κατά τα άρθρα 535 επ. ΚΠΔ. Προστέθηκε και νέα παρ. 4 για αφαίρεση του αναλογούντος στο χρόνο κράτησης μέρους της χρηματικής ποινής, βάσει των ημερήσιων μονάδων αυτής.

- Άρθρο 83 ΠΚ. Μειωμένη ποινή. Πλαίσια μειωμένης ποινής: α) αντί για ισόβια κάθειρξη => πρόσκαιρη κάθειρξη (5-15 έτη), β) αντί για κάθειρξη 10-15 έτη => φυλάκιση 2 ετών ή κάθειρξη έως 8 έτη, γ) αντί για πρόσκαιρη κάθειρξη 5-10 έτη => φυλάκιση 1 έτος ή κάθειρξη έως 6 έτη, δ) σε κάθε άλλη περίπτωση ελεύθερη μείωση την ποινής έως το ελάχιστο όριό της. Αν προβλέπεται σωρευτικά ποινή στερητική της ελευθερίας (όχι μόνο φυλάκισης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 83 εδ. β' ΠΚ, αφού ο νέος ΠΚ προβλέπει σωρευτική επιβολή χρηματικής ποινής και κάθειρξης) και χρηματική ποινή μπορεί να επιβληθεί μόνο η τελευταία. Αν για το έγκλημα απειλείται ποινή ισόβιας κάθειρξης και πρόσκαιρης κάθειρξης και συντρέχει λόγος μείωσης της ποινής, τότε το πλαίσιο ποινής διαμορφώνεται με βάση το κατώτερο όριο μετά τη μείωση της πρόσκαιρης κάθειρξης και το ανώτερο όριο μετά τη μείωση της ισόβιας κάθειρξης. Για παράδειγμα στην ανθρωποκτονία από πρόθεση (άρθρο 299 ΠΚ), που απειλείται με ισόβια κάθειρξη ή πρόσκαιρη κάθειρξη τουλάχιστον 10 ετών, αν συντρέχει λόγος μείωσης το πλαίσιο ποινής διαμορφώνεται ως εξής: φυλάκιση τουλάχιστον 2 ετών ή κάθειρξη έως 15 έτη. Και υπό τη νέα διάταξη παραμένει ο προβληματισμός για το όριο της μειωμένης ποινής σε περίπτωση που για το έγκλημα απειλείται ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης χωρίς άλλο προσδιορισμό, δηλ. κάθειρξη 5 έως 15 έτη (προφανώς ισχύουν οι μέχρι σήμερα θέσεις της νομολογίας για εφαρμογή της περ. β' του άρθρου 83 ΠΚ· βλ. ενδ. ΑΠ 322/2018, ΠοινΧρ (ΞΘ/2019), 50, ΠοινΔικ (2018), 858).
- Άρθρο 84 ΠΚ. Αναφορά των ελαφρυντικών περιστάσεων με τη διευκρίνιση ότι η καλή συμπεριφορά μετά την πράξη μπορεί να εκδηλωθεί και κατά τη διάρκεια της κράτησής του. Σε χωριστή παρ. 3 προβλέπεται πλέον ως ελαφρυντική περίπτωση και η χωρίς υπαιτιότητα του κατηγορουμένου μη εύλογη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας. Στο στοιχ. α' αντί για «έντιμη» ζωή αναφέρεται (σαφώς ορθότερα) ως προϋπόθεση το «σύννομο» της μέχρι την τέλεση του εγκλήματος ζωής του.
- Άρθρο 85 ΠΚ. Συρροή λόγων μείωσης της ποινής. Προβλέπεται περαιτέρω μείωση του κατώτερου ορίου, μετά την πρώτη μείωση κατά το άρθρο 83 ΠΚ. Η παρ. 2 προβλέπει ως λόγο περαιτέρω μείωσης της ποινής την ομολογία της ενοχής του κατηγορουμένου κατά την προδικασία, εφόσον έτσι επιταχύνεται η εκδίκαση της υπόθεσης. Θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι η διάταξη αυτή εφαρμόζεται και για τα εγκλήματα που δεν μπορεί να λειτουργήσει ο θεσμός της ποινικής συνδιαλλαγής και ποινικής διαπραγμάτευσης. Απαλείφθηκε η πρόβλεψη για συνεκτίμηση όλων των λόγων μείωσης της ποινής ή των ελαφρυντικών περιστάσεων. Ωστόσο αυτό δεν σημαίνει ότι και σήμερα τα στοιχεία αυτά δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την επιμέτρηση. Μάλλον, η έλλειψη αυτή καλύπτεται από τη σαφή αναφορά του άρθρου 79 ΠΚ σε καθορισμό της ποινής με βάση την αρχή της αναλογικότητας και με συνεκτίμηση της βαρύτητας της πράξης και το βαθμό της ενοχής του υπαιτίου γι' αυτή.

- Άρθρα 88-93 ΠΚ. Κατάργηση διατάξεων για υποτροπή, διότι κρίθηκαν απαρχαιωμένες.
- Άρθρο 94 ΠΚ. Συνολική στερητική της ελευθερίας ποινή. Στην περίπτωση της αληθινής πραγματικής συρροής (παρ. 1) επέρχονται οι εξής σημαντικές αλλαγές: πρώτον, μειώνεται η συνολική εκτιτέα ποινή για τα κακουργήματα σε 20 έτη (από 25 υπό τον προϊσχύσαντα ΠΚ) και για τα πλημμελήματα σε 8 έτη (από 10 υπό τον προϊσχύσαντα ΠΚ), δεύτερον, δεν προβλέπεται ελάχιστο όριο προσαύξησης και τρίτον, η μέγιστη επαύξηση της ποινής βάσης είναι μέχρι το ½ της συντρέχουσας (αντί για τα ¾ του αθροίσματος των συντρεχουσών ποινών). Καταργήθηκε η πρόβλεψη για αθροιστική έκτιση ποινής στις περιπτώσεις της παρ. 4 του προϊσχύσαντος ΠΚ. Επίσης, καταργήθηκε η ειδική πρόβλεψη της παρ. 2 εδ. β' του προϊσχύσαντος ΠΚ, σχετικά με το έγκλημα της ανθρωποκτονίας από αμέλεια, που έδινε τη δυνατότητα επιβολής συνολικής ποινής με βάση την παρ. 1 του άρθρου 94 ΠΚ.
- Άρθρο 96 ΠΚ. Συνολική χρηματική ποινή. Σε συμφωνία με το άρθρο 94 ΠΚ η συνολική χρηματική ποινή δεν μπορεί να ξεπεράσει το ½ του αθροίσματος των υπολοίπων χρηματικών ποινών (και όχι τα ¾ όπως προέβλεπε ο προϊσχύσας ΠΚ).
- Άρθρο 96Α ΠΚ. Συνολική ποινή παροχής κοινωφελούς εργασίας. Σε περίπτωση αληθινής πραγματικής συρροής η βαρύτερη ποινή προσαυξάνεται χωρίς ελάχιστο όριο, αλλά με μέγιστο το ½ της συντρέχουσας ποινής και μέγιστη διάρκεια της συνολικής ποινής 800 ώρες. Σε περίπτωση αληθινής κατ' ιδέα συρροής επαύξηση της ανώτερης ποινής μέχρι το ανώτατο όριο, ήτοι μέχρι 720 ώρες. Η ποινή της παροχής κοινωφελούς εργασίας δεν εκτελείται όταν συντρέχει με στερητική της ελευθερίας ποινή, μεγαλύτερη των 3 ετών (παρ. 3). Κατά την Αιτιολογική Έκθεση η ρύθμιση της παρ. 3 οφείλεται στη διαπίστωση ότι «στο μέτρο που κάποιος θα παραμείνει στη φυλακή, η εκτέλεση της κοινωφελούς εργασίας δεν φαίνεται να υπηρετεί πια τους στόχους της επιβολής της». Κατά συνέπεια, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν αρκεί η επιβολή της στερητικής της ελευθερίας ποινής άνω των 3 ετών, αλλά θα πρέπει να εκτιέται αυτή, διαφορετικά (π.χ. σε περίπτωση αμνηστίας) μάλλον θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι η ποινή της κοινωφελούς εργασίας εκτελείται.
- Άρθρο 99 ΠΚ. Αναμορφώνεται ο θεσμός της αναστολής εκτέλεσης της ποινής. Η αναστολή διατάσσεται για κάθε επιβαλλόμενη ποινή μέχρι 3 έτη, χωρίς να εμποδίζεται από την ύπαρξη προηγούμενης καταδίκης και του συνολικού ύψους των ποινών που τυχόν έχουν επιβληθεί στον κατηγορούμενο. Ειδικότερα, κρίθηκε ότι «η ύπαρξη πολλών μικρών καταδικών για το ίδιο ή παρόμοια αδικήματα μπορεί να υποδηλώνει αυξημένη παραβατικότητα ή επικινδυνότητα του καταδικασθέντος, η οποία να καθιστά απολύτως αναγκαία την εκτέλεση της ποινής, ακόμα κι αν το σύνολο των προηγούμενων ποινών δεν υπερβαίνει ένα ορισμένο ύψος ... Από την άλλη πλευρά, ακόμα και μία βαριά σχετικά καταδίκη είναι πιθανό να μην είναι ενδεικτική αυξημένης παραβατικότητας ή επικινδυνότητας του καταδικασθέντος, αν λ.χ. πρόκειται για ένα βαρύ εξ' αμελείας πλημμέλημα» (βλ. Αιτιολογική Έκθεση ΠΚ). Κατ' εξαίρεση μπορεί να μην διαταχθεί η αναστολή εκτέλεσης, αν κριθεί ότι η εκτέλεση της ποινής είναι απολύτως αναγκαία για να αποτρέψει τον καταδικασθέντα από την τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων. Συνεπώς, για την αναστολή ή μη της εκτέλεσης της ποινής πρέπει να κρίνεται από το δικαστήριο η επικινδυνότητα του καταδικασμένου, όπως αυτή προκύπτει από τις τυχόν προηγούμενες καταδικαστικές αποφάσεις, λαμβάνοντας υπόψη το είδος των εγκλημάτων που τελέστηκαν στο παρελθόν, το ύψος των ποινών, την εμμονή στη διάπραξη ομοειδών εγκλημάτων, κ.λ.π. Η διάρκεια της αναστολής καθορίζεται σε 1 έως 3 έτη, αλλά ποτέ μικρότερη από τη διάρκεια της



ποινής. Η αναστολή της εκτέλεσης μπορεί να διατάσσεται υπό όρους, οι οποίοι μπορούν να αρθούν ή να τροποποιηθούν με μεταγενέστερη απόφαση. Η παραβίαση των όρων αντιμετωπίζεται κατά την παρ. 5 του άρθρου 81 ΠΚ, που αφορά τον τρόπο παροχής της κοινωφελούς εργασίας, δηλ. δεν οδηγεί αυτόματα σε ανάκληση της αναστολής.

- Άρθρο 100 ΠΚ. Προβλέπεται για πρώτη φορά η αναστολή εκτέλεσης μέρους της ποινής. Και αυτή η διάταξη εφαρμόζεται μόνο για ποινές φυλάκισης μέχρι 3 έτη.
- Άρθρο 104Α ΠΚ. Μετατροπή ποινής φυλάκισης μέχρι 3 ετών σε παροχή κοινωφελούς εργασίας. Είναι καταρχήν υποχρεωτική. Η μη μετατροπή της ποινής φυλάκισης απαιτεί ειδική αιτιολογία. Αν ο κατηγορούμενος δεν είναι παρών, δεν μπορεί να διαταχθεί η μετατροπή της ποινής φυλάκισης σε παροχή κοινωφελούς εργασίας, όπως το ίδιο συμβαίνει και όταν είναι παρών και αντιλέγει. Ως παρών πρέπει να νοείται και ο κατηγορούμενος που εκπροσωπείται από συνήγορο, ανεξάρτητα από τον τρόπο διορισμού του. Άρθρο 104Β ΠΚ. Λόγοι δικαστικής άφεσης της ποινής. Έχουν γενική ισχύ, δηλ. για κάθε έγκλημα. Στη νέα αυτή διάταξη ενσωματώνονται σχετικές ειδικές διατάξεις του προϊσχύσαντος ΠΚ, όπως του άρθρου 302 παρ. 2 και 314 παρ. 2 ΠΚ. Διατηρήθηκε η ειδική διάταξη του άρθρου 308 παρ. 4 ΠΚ, που εφαρμόζεται και στην εξύβριση (άρθρο 361 παρ. 2 ΠΚ), διότι αρμόζει μόνο στα συγκεκριμένα εγκλήματα. Η παρ. 2 του άρθρου 104 Β ΠΚ μάλλον στερείται πρακτικής εφαρμογής, αφού λόγω της γενικότητάς της δεν προσδιορίζεται ποιες είναι οι διαδικασίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης και σε ποιες περιπτώσεις δικαιολογείται η δικαστική άφεση της ποινής. Μάλιστα, πρέπει να τονιστεί ότι ο νέος ΚΠΔ περιέχει ειδικές ρυθμίσεις για την ποινική συνδιαλλαγή και ποινική διαπραγμάτευση, όπως και για την αποχή από την ποινική δίωξη υπό όρους, καθορίζοντας σε κάθε περίπτωση τις συνέπειες, που δεν είναι πάντοτε η απαλλαγή από την ποινή.

Συνοψίζοντας, για ποινή φυλάκισης μέχρι 3 έτη: Αρχικά ελέγχεται αν υπάρχουν προηγούμενες καταδίκες. Αν δεν υπάρχουν διατάσσεται η αναστολή εκτέλεσης (άρθρο 99 παρ. 1 ΠΚ), μπορεί δε το δικαστήριο να εξαρτήσει την αναστολή από όρους (άρθρο 99 παρ. 2 ΠΚ). Αν υπάρχουν προηγούμενες καταδίκες και το δικαστήριο κρίνει απολύτως αναγκαία την εκτέλεση της ποινής για την αποτροπή τέλεσης νέων αξιόποινων πράξεων, μπορεί να διαταχθεί η αναστολή μέρους της ποινής (άρθρο 100 ΠΚ). Αν το δικαστήριο κρίνει ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των άρθρων 99 και 100 ΠΚ, μπορεί να διατάξει τη μετατροπή της ποινής φυλάκισης, που δεν υπερβαίνει τα 3 έτη, σε παροχή κοινωφελούς εργασίας, εκτός αν κριθεί ότι η μετατροπή αυτή δεν αρκεί για να αποτρέψει τον κατηγορούμενο από την τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων (άρθρο 104Α ΠΚ). Ζήτημα ανακύπτει αν προηγείται η αναστολή μέρους της ποινής (άρθρο 100 ΠΚ) ή η μετατροπή σε κοινωφελή εργασία (άρθρο 104Α ΠΚ). Από τη διατύπωση του άρθρου 104Α παρ. 1 ΠΚ φαίνεται ότι προηγείται η αναστολή μέρους της ποινής, ενώ κατά την Αιτιολογική Έκθεση του ΠΚ η μερική έκτιση της ποινής διατάσσεται μόνο εφόσον το δικαστήριο κρίνει ότι δεν πρέπει να εφαρμοστεί το άρθρο 104Α ΠΚ. Μπορεί, επίσης, να εφαρμοστεί και η διάταξη του άρθρου 105Α ΠΚ για μετατροπή της ποινής φυλάκισης σε παροχή κοινωφελούς εργασίας, εφόσον εκτιθεί τουλάχιστον το 1/10 της επιβληθείσας ποινής. Είναι προφανές ότι η απόρριψη αίτησης για μετατροπή κατ' άρθρο 104Α ΠΚ δεν αποκλείει την υποβολή αίτησης κατ' άρθρο 105Α ΠΚ, ενόψει του ότι οι προϋποθέσεις της τελευταίας είναι διαφορετικές και η δυνατότητα απόρριψη της σχετικής αίτησης είναι περιορισμένη.

Για ποινή φυλάκισης πάνω από 3 έτη: Δεν προβλέπεται η αναστολή εκτέλεσης. Υπάρχει, όμως, η δυνατότητα μετατροπής της ποινής σε παροχή κοινωφελούς εργασίας κατ' άρθρο 105Α ΠΚ, αφού εκτιθεί το 1/10 αυτής και εφόσον το δικαστήριο δεν κρίνει ότι η βαρύτητα

της πράξης, οι συνθήκες τέλεσής της και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του καταδικασθέντος καθιστούν απολύτως αναγκαία την έκτιση της ποινής στο κατάστημα κράτησης για να αποτραπεί η τέλεση απ' αυτόν άλλων αξιόποινων αντίστοιχης βαρύτητας εγκλημάτων. Η μετατροπή της ποινής κατ' άρθρο 105Α ΠΚ προϋποθέτει υποβολή αίτησης από τον καταδικασθέντα.

- Άρθρο 111 ΠΚ. Παραγραφή εγκλημάτων. 20ετή παραγραφή για κακουργήματα που απειλούνται με ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης προβλέπουν οι διατάξεις των άρθρων 216 παρ. 4, 242 παρ. 5, 374 παρ. 2, 375 παρ. 3, 386 παρ. 2, 386Α παρ. 3 και 390 παρ. 2 ΠΚ (πρόκειται για εγκλήματα που υπάγονταν στο Ν. 1608/1950. Η διάταξη αυτή έχει σκοπό την αποφυγή συμπλήρωσης της παραγραφής κατά τη μετάβαση στο νέο καθεστώς. Ζήτημα θα ανακύψει σχετικά με το αν η 15ετής παραγραφή που ίσχυε υπό το προγενέστερο καθεστώς για κακουργήματα, για τα οποία δεν απειλούσε ο νόμο ποινή ισόβιας κάθειρξης, είναι ευμενέστερη διάταξη και συνεπώς αν οι πιο πάνω ειδικές διατάξεις είναι ουσιαστικά ανεφάρμοστες).
- Άρθρο 113 ΠΚ. Αναστολή παραγραφής εγκλημάτων. Στην παρ. 3 προστίθεται στις περιπτώσεις απεριόριστης διάρκειας της αναστολής και το άρθρο 61 ΚΠΔ, δηλ. η αναβολή της ποινικής δίκης λόγω εκκρεμότητας στα πολιτικά δικαστήρια (ως τέτοια νοούνται και τα διοικητικά) δίκης για ζήτημα που ανήκει στην αρμοδιότητα των πολιτικών δικαστηρίων και σχετίζεται με την ποινική δίκη. Στην παρ. 4 προβλέπεται η αναστολή όλων των κακουργημάτων που τελούνται σε βάρος ανηλίκου (όχι μόνο ορισμένων όπως υπό τον προϊσχύσαντα ΠΚ), χωρίς ωστόσο να καλύπτει η αναστολή αυτή κάποιο πλημμέλημα (όπως υπό τον προϊσχύσαντα ΠΚ) και πάντως μόνο μέχρι την ενηλικίωση του ανήλικου θύματος (και όχι και επιπλέον 1 ή 3 έτη ανάλογα με το αν πρόκειται για πλημμέλημα ή κακούργημα, όπως προέβλεπε ο προϊσχύσας ΠΚ).
- Άρθρο 115 ΠΚ. Οι γονείς έχουν, μόνοι αυτοί, το δικαίωμα υποβολής έγκλησης για λογαριασμό του ανηλίκου, εφόσον το τελευταίο δεν συμπλήρωσε το 13<sup>ο</sup> έτος της ηλικίας του (και όχι το 12, όπως υπό τον προϊσχύσαντα ΠΚ). Η παρ. 4 προβλέπει για την περίπτωση θανάτου του δικαιούχου της έγκλησης δικαίωμα υποβολής έγκλησης και από εκείνον που συμβίωνε με τον παθόντα μέχρι το θάνατό του. Εννοείται ότι το δικαίωμα αυτό έχει και εκείνος που συνδεόταν με τον θανόντα με σύμφωνο συμβίωσης. Καταργήθηκε η αίτηση του Υπουργού Δικαιοσύνης για πράξεις κατ' έγκληση διωκόμενες, που στρέφονται κατά του Προέδρου της Δημοκρατίας.
- Άρθρο 117 ΠΚ. Η διάταξη παραμένει ίδια. Αξίζει, πάντως, να επισημανθεί ότι υπό τον νέο ΠΚ διευρύνεται η αρχή της κατ' έγκληση δίωξης των εγκλημάτων και επί (ορισμένων) κακουργημάτων. Έτσι, υπό τον νέο ΠΚ διώκονται κατ' έγκληση τα εξής εγκλήματα: άρθρο 308 παρ. 1 σε συνδ. με παρ. 2 (απλή και εντελώς ελαφρά σωματική βλάβη, εκτός αν τελέσθηκε σε βάρος δημοσίου υπαλλήλου κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας του η επ' αφορμή αυτή), άρθρο 314 παρ. 1 σε συνδ. με παρ. 2 (απλή και εντελώς ελαφρά σωματική βλάβη από αμέλεια, εκτός αν προκλήθηκε από οδηγό οχήματος ή υπόχρεο λόγω του επαγγέλματός του), άρθρο 331 (αυτοδικία), άρθρο 333 παρ. 1 (απειλή, όχι όμως κατά την παρ. 2 του άρθρου 333 ΠΚ, ήτοι κατά ανηλίκου, προσώπου που δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του, κ.λ.π.), άρθρο 334 παρ. 1 (διατάραξη οικιακής ειρήνης, όχι όμως κατά την παρ. 2), άρθρο 337 παρ. 1 και 4 (προσβολή γενετήσιας αξιοπρέπειας), άρθρο 353 (προσβολή γενετήσιας ευπρέπειας), άρθρο 358 (παραβίαση της υποχρέωσης διατροφής), άρθρο 359 (εγκατάλειψη εγκύου), άρθρο 361 σε συνδ. με άρθρο 368 (εξύβριση), άρθρο 362 σε συνδ. με άρθρο 368 (δυσφήμιση), άρθρο 363 σε συνδ. με άρθρο 368 (συκοφαντική δυσφήμιση), άρθρο 365 σε συνδ. με άρθρο 368 (προσβολή μνήμης νεκρού), άρθρο 370 παρ. 1 και 2 σε συνδ. με παρ. 4 (παραβίαση απορρήτου εγγράφων), άρθρο 370B παρ. 1 και 4 σε

συνδ. με παρ. 5 (παράνομη πρόσβαση σε σύστημα πληροφοριών ή σε δεδομένα), άρθρο 370Γ (αθέμιτη αντιγραφή, αποτύπωση, χρησιμοποίηση κ.λ.π. στοιχείων ή προγραμμάτων υπολογιστών), άρθρο 371 παρ. 1 και 2 σε συνδ. με παρ. 3 (παραβίαση επαγγελματικής εχεμύθειας), άρθρο 374Α σε συνδ. με άρθρο 381 παρ. 1 (αυθαίρετη χρήση μεταφορικού μέσου), άρθρο 375 παρ. 1 και 2 σε συνδ. με άρθρο 381 παρ. 1 (υπεξαίρεση, με τη σημείωση ότι η υπεξαίρεση της παρ. 2 διώκεται σε βαθμό κακουργήματος), άρθρο 377 σε συνδ. με άρθρο 381 παρ. 1 (κλοπή και υπεξαίρεση μικρής αξίας), άρθρο 378 παρ. 1 εδ. β' σε συνδ. με άρθρο 381 παρ. 1 (φθορά ξένης ιδιοκτησίας μικρής αξίας), άρθρο 386 παρ. 1 σε συνδ. με άρθρο 405 παρ. 1 (απάτη και απάτη άνω των 120.000,00 ευρώ, με τη σημείωση ότι η τελευταία διώκεται σε βαθμό κακουργήματος), άρθρο 386Α παρ. 1 και 2 σε συνδ. με άρθρο 405 παρ. 1 (απάτη με υπολογιστή και όταν η ζημία υπερβαίνει τις 120.000,00 ευρώ, που διώκεται σε βαθμό κακουργήματος, καθώς και η κατασκευή, διάθεση και κατοχή προγράμματος ή συστήματος υπολογιστή που προορίζεται για τη διάπραξη της απάτης με υπολογιστή), άρθρο 387 σε συνδ. με άρθρο 405 παρ. 1 (απάτη μικρής αξίας), άρθρο 389 σε συνδ. με άρθρο 405 παρ. 1 (απατηλή πρόκληση βλάβης και όταν είναι μικρής αξίας), άρθρο 390 παρ. 1 εδ. α' σε συνδ. με άρθρο 405 παρ. 1 (απιστία, μόνο η πλημμεληματική μορφή), άρθρο 394 σε συνδ. με άρθρο 405 παρ. 1 (αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος), άρθρο 397 σε συνδ. με άρθρο 405 παρ. 1 (καταδολίευση δανειστών), άρθρο 404 σε συνδ. με άρθρο 405 παρ. 1 (τοκογλυφία) ΠΚ.

- Άρθρο 120 ΠΚ. Η διάταξη για την ανάκληση της έγκλησης παραμένει ίδια με τη διευκρίνιση πάντως ότι η έγκληση που υποβλήθηκε από τον νόμιμο εκπρόσωπο παθόντος μπορεί να ανακληθεί απ' αυτόν μόνο όσο καιρό διατηρεί την ιδιότητά του αυτή. Μετά ανακαλείται από τον παθόντα ή τον νέο νόμιμο εκπρόσωπό του.
- Άρθρο 121 ΠΚ. Ως ανήλικοι νοούνται όσοι κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης έχουν ηλικία από 12 (και όχι όπως υπό τον προϊσχύσαντα ΠΚ 8) έως 18 έτη. Οι πράξεις ανηλίκων κάτω των 12 ετών είναι ποινικά αδιάφορες.
- Άρθρο 122 ΠΚ. Σε σχέση με τα αναμορφωτικά μέτρα που επιβάλλονται στον ανήλικο εισάγεται η αρχή της επικουρικότητας, με την έννοια ότι τα προβλεπόμενα στις περ. α' έως και θ' της παρ. 1 μέτρα προτάσσονται των υπολοίπων. Επομένως, η επιλογή μέτρου από τα προβλεπόμενα στις περ. ι' έως και ιβ' της παρ. 1 πρέπει να αιτιολογείται ειδικά και εμπεριστατωμένα, με αναφορά στους λόγους για τους οποίους τα λοιπά μέτρα (υπό στοιχ. α' έως και θ' της παρ. 1) δεν κρίνονται αρκετά.
- Άρθρο 127 ΠΚ. Προβλέπεται η επιβολή της ποινής του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων για τους ανήλικους τουλάχιστον 15 ετών κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης, εφόσον η πράξη που τέλεσε, αν την τελούσε ενήλικος θα ήταν κακούργημα και εμπεριέχει στοιχεία βίας ή στρέφεται κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας (όχι όπως υπό το αμέσως προηγούμενο καθεστώς του προϊσχύσαντος ΠΚ μόνο για κακούργημα για το οποίο απειλείται ισόβια κάθειρξη).
- Άρθρο 128 ΠΚ. Προβλέπεται η δυνατότητα κατ' οίκον έκτισης της ποινής ή μετατροπής μερικά σε παροχή κοινωφελούς εργασίας, με αναλογική εφαρμογή των άρθρων 105 παρ. 2 και 105Α ΠΚ αντίστοιχα.
- Άρθρο 133 ΠΚ. Ως νεαροί ενήλικες νοούνται όσοι κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης είχαν ηλικία μεταξύ 18 και 25 ετών (και όχι 18-21 ετών όπως υπό τον προϊσχύσαντα ΠΚ). Στους νεαρούς ενήλικες προβλέπεται πλέον η δυνατότητα επιβολής περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, πέρα από την δυνατότητα επιβολής ποινής μειωμένης. Εννοείται ότι παραμένει και σήμερα η δυνατότητα του δικαστηρίου να επιβάλει πλήρη ποινή.

## ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ- ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

### Ποινές φυλάκισης σε ειδικούς ποινικούς νόμους.

Κατά το άρθρο 463 παρ. 2 ΠΚ «όπου σε ειδικούς νόμους απειλείται ποινή φυλάκισης, προστίθεται διαζευκτικά και η χρηματική ποινή, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 57 του παρόντος κώδικα». Από τη γενική διατύπωση της διάταξης αυτής προκύπτει ότι η διαζευκτική αυτή απειλή χρηματικής ποινής αφορά κάθε πλημμέλημα, για το οποίο ειδικοί ποινικοί νόμοι απειλούν ποινή φυλάκισης, ανεξάρτητα από το προβλεπόμενο ελάχιστο ή μέγιστο όριο ποινής φυλάκισης. Κατά τη σαφή και ρητή διατύπωση της διάταξης η χρηματική αυτή ποινή διέπεται από τον νέο ΠΚ, ήτοι από το άρθρο 57 ΠΚ. Ως ευνοϊκότερη διάταξη θα εφαρμοστεί και για πλημμελήματα που τελέστηκαν πριν την 1.7.2019. Δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η χρηματική ποινή για τα εγκλήματα που τελέστηκαν πριν την 1.7.2019 θα υπολογιστεί και γενικότερα θα ρυθμιστεί από τις διατάξεις του ήδη καταργηθέντος ΠΚ, διότι το άρθρο 2 παρ. 1 ΠΚ προϋποθέτει ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση εφαρμόζονται δύο διαφορετικές διατάξεις, μεταξύ των οποίων θα γίνει σύγκριση. Στην προκειμένη περίπτωση η χρηματική ποινή, με τα χαρακτηριστικά του νέου ΠΚ, προβλέπεται ως διαζευκτικά απειλούμενη ποινή το πρώτον με τον νέο ΠΚ. Χρηματική ποινή με βάση τον παλαιό ΠΚ δεν απειλήθηκε ποτέ. Εξάλλου, και η διατύπωση του άρθρου 463 παρ. 2 ΠΚ δεν κάνει γενικά λόγο για απειλή χρηματικής ποινής, αλλά την προσδιορίζει σαφώς, αναφέροντας ότι η (για πρώτη φορά διαζευκτικά απειλούμενη) χρηματική ποινή θα ρυθμίζεται από το άρθρο 57 του νέου ΠΚ). Όπου, όμως, ο ειδικός ποινικός νόμος περιείχε πρόβλεψη για διαζευκτική επιβολή χρηματικής, τότε θα εξεταστεί σε κάθε περίπτωση αν ο τρόπος επιβολής της χρηματικής ποινής και κυρίως ο υπολογισμός της πρέπει να γίνει με βάση το νέο ή το παλαιότερο δίκαιο, βάσει της ευνοϊκότερης διάταξης. Μάλλον πάντα θα εφαρμόζεται ο προϊσχύσας ΠΚ, που προβλέπει κατ' αποτέλεσμα μικρότερα όρια. Αν από τον ειδικό νόμο απειλείται αθροιστικά χρηματική ποινή, τότε δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 463 παρ. 2 ΠΚ, που κάνει λόγο «προσθήκη» διαζευκτικής απειλής χρηματικής, υπονοώντας προφανώς ότι όπου ήδη προβλέπεται η αθροιστική απειλή χρηματικής ποινής δεν επέρχεται κάποια μεταβολή- εξακολουθεί να απειλείται αθροιστικά η χρηματική ποινή. Πάντως, σ' αυτές τις περιπτώσεις για τα εγκλήματα που τελέστηκαν πριν την 1.7.2019, η χρηματική ποινή θα υπολογιστεί με βάση τον προϊσχύσαντα ΠΚ, που περιέχει ευνοϊκότερες διατάξεις σχετικά με τον υπολογισμό της χρηματικής ποινής.

### Υψος χρηματικής ποινής.

Υπό τον **προγενέστερο ΠΚ**: 150 έως 15.000 ευρώ.

**Νέος ΠΚ**. Κάθε ημερήσια μονάδα: από 1 έως 100 ευρώ.

Υπολογισμός χρηματικής ποινής ανά περίπτωση:

- 1) ως μόνη κύρια ποινή: μέχρι 90 ημερήσιες μονάδες. Άρα από 90 έως 9.000 ευρώ.
- 2) ως διαζευκτικά απειλούμενη με στερητική της ελευθερίας ποινή: μέχρι 180 ημερήσιες μονάδες. Άρα από 180 έως 18.000 ευρώ.
- 3) ως αθροιστικά απειλούμενη με στερητική της ελευθερίας ποινή: μέχρι 360 ημερήσιες μονάδες. Άρα από 360 έως 36.000 ευρώ.
- 4) στις περιπτώσεις (κακουργημάτων), που απειλείται χρηματική ποινή έως 1.000 ημερήσιες μονάδες (ήτοι στα εγκλήματα των άρθρων 159 παρ. 1, 159Α παρ. 1, 216 παρ. 4,

235 παρ. 2, 237 παρ. 1 και 2, 242 παρ. 5, 374 παρ. 2, 375 παρ. 3, 386 παρ. 2, 386Α παρ. 3 και 390 παρ. 2 ΠΚ), υπολογίζεται από 1.000 έως 100.000 ευρώ.

Χρηματικές ποινές προβλεπόμενες **σε ειδικούς ποινικούς νόμους**. Ο νέος ΠΚ δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι καταργεί σιωπηρά όλες τις ειδικές ρυθμίσεις ειδικών ποινικών νόμων σχετικά με το ύψος των χρηματικών ποινών. Αυτό ισχύει όπου οι ειδικοί ποινικοί νόμοι καθορίζουν αυτοτελώς την απειλούμενη χρηματική ποινή (και όχι με παραπομπή σε διατάξεις του ΠΚ). Επομένως, τέτοιες διατάξεις εξακολουθούν να ισχύουν και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι διατάξεις του νέου ΠΚ θα εφαρμοστούν ως ευνοϊκότερες, διότι οι διατάξεις των ειδικών ποινικών νόμων εξακολουθούν να ισχύουν ως ειδικότερες. Επιβάλλεται, ωστόσο νομοθετική παρέμβαση, ενόψει του σκοπού του νέου ΠΚ για εξορθολογισμό του πλαισίου ποινών σε όλα τα εγκλήματα.

Ποινές κάθειρξης 5 έως 10 έτη κατά τον προηγούμενο καθεστώς.

Το άρθρο 463 παρ. 3 ΠΚ προβλέπει ότι για τα εγκλήματα των ειδικών ποινικών νόμων που προβλέπουν το πλαίσιο αυτό ποινής, η απειλούμενη από 1.7.2019 ποινή είναι φυλάκιση 1 έτους έως κάθειρξη 6 ετών, ήτοι ποινή μειωμένη κατ' άρθρο 83 περ. γ' ΠΚ. Εδώ μπορεί να γεννηθεί το ερώτημα αν η πρόβλεψη αυτή μειωμένης ποινής θα ληφθεί υπόψη στα πλαίσια εφαρμογής των άρθρων 83, 84 και 85 ΠΚ, ήτοι αν συντρέχει και άλλος λόγος μείωσης της ποινής ή ελαφρυντική περίπτωση. Σ' αυτές τις περιπτώσεις θα μειωθεί επιπλέον το όριο ποινής κατ' άρθρο 85 παρ. 1 περ. γ' ΠΚ και επομένως θα απειλείται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 6 μηνών έως ποινή κάθειρξης 6 ετών ή θα θεωρηθεί ότι για πρώτη φορά θα υπάρξει μείωση κατ' άρθρο 83 περ. δ' ΠΚ. Νομίζω ότι ορθότερη είναι η πρώτη άποψη. Γι' αυτό εξάλλου ο νομοθέτης προτίμησε στις περιπτώσεις αυτές να καθορίσει την απειλούμενη ποινή με παραπομπή στο άρθρο 83 περ. γ' ΠΚ και δεν προέβλεψε στο άρθρο 463 παρ. 3 ΠΚ συγκεκριμένη ποινή (δηλ. φυλάκιση 1 έτους έως κάθειρξη 6 ετών).

Υποβολή έγκλησης για εκκρεμείς υποθέσεις, όταν πρόκειται για εγκλήματα που ο νέος ΠΚ για πρώτη φορά προβλέπει κατ' έγκληση δίωξη τους.

Για την διεύρυνση των εγκλημάτων που διώκονται κατ' έγκληση έγινε λόγος πιο πάνω (με αφορμή το άρθρο 117 ΠΚ). Η δήλωση για συνέχιση της ποινικής διαδικασίας μπορεί να υποβληθεί είτε στο ακροατήριο είτε στον αρμόδιο εισαγγελέα. Μάλιστα, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τέτοια δήλωση μπορεί να υποβληθεί και στον Άρειο Πάγο, αν η υπόθεση εκκρεμεί σ' αυτόν, κατ' απόκλιση από το άρθρο 53 παρ. 2 ΚΠΔ, που κάνει λόγο για υποβολή της έγκλησης στο ακροατήριο πριν την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας, δηλ. προϋποθέτει εκκρεμότητα της υπόθεσης σε δικαστήριο ουσίας, διότι η δήλωση του άρθρου 464 ΠΚ δεν συνιστά κατ' ακριβολογία έγκληση. Αν ο παθών από το έγκλημα είχε υποβάλει έγκληση, ακόμα και υπό το προγενέστερο καθεστώς της αυτεπάγγελτης δίωξης του συγκεκριμένου εγκλήματος, είναι αυτονόητο ότι δεν χρειάζεται να επαναληφθεί η δήλωση αυτή. Μάλιστα, αυτό ισχύει ακόμα και αν η καταγγελία του εγκλήματος από τον παθόντα είχε χαρακτηριστεί ως μήνυση.

Σχέση (νέου) άρθρου 312 ΠΚ και Ν. 3500/2006 (ενδοοικογενειακή βία).

Οι νέες διατάξεις που περιέχονται στο άρθρο 312 ΠΚ καλύπτουν ορισμένες μορφές εμφάνισης της ενδοοικογενειακής βίας. Ενόψει και του σκοπού της νέας αυτής διάταξης, όπως αποτυπώθηκε και στην Αιτιολογική Έκθεση του νέου ΠΚ, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι το νέο άρθρο 312 ΠΚ υπερισχύει των διατάξεων του Ν. 3500/2006, ο οποίος εφαρμόζεται μόνο για όσα θύματα ενδοοικογενειακής βίας δεν καλύπτονται από το άρθρο 312 ΠΚ ή για όσες συμπεριφορές δεν ρυθμίζονται στο άρθρο 312 ΠΚ. Σε σχέση με τις δικονομικές

διατάξεις του Ν. 3500/2006 θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι εφαρμόζονται για όλες τις εγκληματικές πράξεις που περιγράφονται στο Ν. 3500/2006, ακόμα και αν για κάποιες από αυτές η ποινική κύρωση είναι εκείνη του άρθρου 312 ΠΚ.

Αναστολή εκτέλεσης της ποινής (άρθρο 99 ΠΚ).

Για εγκλήματα που τελέστηκαν πριν την 1.7.2019 ως προς την αναστολή εκτέλεσης της ποινής (κατ' άρθρο 99 ΠΚ) εφαρμόζονται οι διατάξεις του προϊσχύσαντος ΠΚ (βλ. και άρθρο 465 ΠΚ). Είναι αυτονόητο ότι αυτό ισχύει όσο οι νέες ρυθμίσεις του ΠΚ δεν είναι ευνοϊκότερες. Επομένως, επί καταδίκης σε ποινή φυλάκισης μέχρι 3 έτη, αν πριν την τέλεση του εγκλήματος ο κατηγορούμενος δεν είχε καταδικαστεί συνολικά σε ποινή φυλάκισης άνω του 1 έτους, τότε θα εφαρμοστεί το άρθρο 99 του προϊσχύσαντος ΠΚ, αφού η αναστολή εκτέλεσης θα είναι υποχρεωτική. Αν, όμως, είχε καταδικαστεί σε ποινή άνω του 1 έτους συνολικά, τότε θα εφαρμοστεί το νέο άρθρο 99 ΠΚ και το δικαστήριο μπορεί να αναστείλει την εκτέλεση της ποινής, λαμβάνοντας υπόψη το είδος των ποινών που επιβλήθηκαν και την εν γένει προσωπικότητα του κατηγορουμένου. Αν επιβληθεί ποινή φυλάκισης άνω των 3 ετών θα εφαρμοστεί το άρθρο 99 του προϊσχύσαντος ΠΚ ως ευμενέστερη.

Μετατροπή της στερητικής της ελευθερίας ποινής σε χρηματική.

Οι στερητικές της ελευθερίας ποινές που επιβάλλονται για εγκλήματα που τελέστηκαν πριν την 1.7.2019 μπορούν να μετατραπούν σε χρηματικές ποινές, αφού οι διατάξεις του προϊσχύσαντος ΠΚ που επιτρέπουν την μετατροπή είναι ευμενέστερες για τον κατηγορούμενο. Προς άρση κάθε αμφισβήτησης αυτό ορίζεται ρητά και στο άρθρο 465 νέου ΠΚ). Εκείνο που μπορεί να προκαλέσει ερμηνευτικά ζητήματα στην πράξη είναι ποιος θεσμός θα εφαρμοστεί ως ευμενέστερος: εκείνος της μετατροπής κατά τον προγενέστερο ΠΚ ή αυτός της μετατροπής σε κοινωφελή εργασία κατά τον νέο ΠΚ; Θα πρέπει να γίνει ορθότερα δεκτό ότι ως ευνοϊκότερη νοείται η δυνατότητα του κατηγορουμένου να ζητήσει την μετατροπή σε κοινωφελή εργασία με βάση τον νέο ΠΚ, ενώ σε περίπτωση μη παρουσίας του κατηγορουμένου ή προβολής αντιρρήσεων για την μετατροπή σε κοινωφελή εργασία, η ποινή θα μετατραπεί σε χρηματική βάσει των σχετικών προβλέψεων του προϊσχύσαντος ΠΚ.

Χρέη στο Δημόσιο (άρθρο 25 Ν. 1882/1990) για φορολογικές οφειλές και για χρηματικές ποινές.

Κατά το άρθρο 469 νέου ΠΚ ο πίνακας χρεών, που υποβάλλεται στον εισαγγελέα για άσκηση ποινικής δίωξης για χρέη στο Δημόσιο, δεν επιτρέπεται να περιέχει χρέη που προέρχονται από μη εκτέλεση χρηματικών ποινών και οι προσαυξήσεις και λοιπές επιβαρύνσεις αυτών, καθώς και εκείνα που προέρχονται από τα αδικήματα του άρθρου 66 Ν. 4174/2013 με τις λοιπές επιβαρύνσεις και προσαυξήσεις. Η νέα αυτή διάταξη επιχειρεί να δώσει λύση στο πρόβλημα της κατ' ουσία διπλής τιμώρησης μίας συμπεριφοράς. Η διάταξη αυτή είναι ουσιαστικού δικαίου και επομένως εφαρμόζεται και για διώξεις που έχουν ήδη ασκηθεί. Χρέη σε πίνακες των ΔΟΥ που αφορούν στις πιο πάνω κατηγορίας δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ούτε για την καταδίκη, αλλά ούτε πολύ περισσότερο για το αξιόποινο. Θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι η νέα αυτή διάταξη εφαρμόζεται και για χρηματικές ποινές (με τις προσαυξήσεις και λοιπές επιβαρύνσεις) που επιβλήθηκαν πριν την 1.7.2019 και μάλιστα ανεξάρτητα αν πρόκειται για χρηματικές ποινές που επιβλήθηκαν ως κύριες ποινές ή κατά μετατροπή στερητικής της ελευθερίας ποινής.

## ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΜΟΝΟΜΕΛΟΥΣ ΠΛΗΜΜΕΛΕΙΟΔΙΚΕΙΟΥ

### I. Κατά κανόνα αρμοδιότητα

Πλημμελήματα για τα οποία απειλείται φυλάκιση έως 3 ετών ή χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας ή συνδυασμός των ποινών αυτών, ήτοι:

- άρθρο 141 παρ. 1 ΠΚ (έκθεση σε κίνδυνο αντιποίνων)
- άρθρο 142 ΠΚ (έκθεση σε κίνδυνο αντιποίνων από αμέλεια)
- άρθρο 142Α ΠΚ (παραβάσεις κανονισμών της ΕΕ)
- άρθρο 147 ΠΚ (παραβίαση μυστικών της Πολιτείας από αμέλεια)
- άρθρο 153 ΠΚ (προσβολές κατά εκπροσώπων άλλου κράτους)
- άρθρο 154 ΠΚ (προσβολή διπλωματικών αντιπροσώπων)
- άρθρο 155 ΠΚ (προσβολή συμβόλων άλλου κράτους)
- άρθρο 158 ΠΚ (νόθευση εκλογής ή ψηφοφορίας)
- άρθρο 160 ΠΚ (αντιποίηση)
- άρθρο 160Α παρ. 2 ΠΚ (διατάραξη συνεδριάσεων περιφερειακού ή δημοτικού συμβουλίου)
- άρθρο 162 ΠΚ (εξαπάτηση εκλογέων)
- άρθρο 163 ΠΚ (παραβίαση μυστικότητας της ψηφοφορίας)
- άρθρο 164 παρ. 1 ΠΚ (νόθευση εκλογής)
- άρθρο 165 ΠΚ (δωροδοκία εκλογέα)
- άρθρο 166 ΠΚ (διατάραξη εκλογικής διαδικασίας)
- άρθρο 168 ΠΚ (διατάραξη της λειτουργίας υπηρεσίας)
- άρθρο 168Α ΠΚ (διατάραξη των δικαστικών συνεδριάσεων)
- άρθρο 169 ΠΚ (απειθεία)
- άρθρο 169Α ΠΚ (παραβίαση δικαστικών αποφάσεων)
- άρθρο 170 παρ. 1 ΠΚ (στάση)
- άρθρο 172 παρ. 2 εδ. β' ΠΚ (ελευθέρωση φυλακισμένου από αμέλεια)
- άρθρο 173 παρ. 1 ΠΚ (απόδραση κρατουμένου)
- άρθρο 175 ΠΚ (αντιποίηση)
- άρθρο 177 ΠΚ (παραβίαση κατάσχεσης)
- άρθρο 178 ΠΚ (παραβίαση σφραγίδων)
- άρθρο 179 ΠΚ (παραβίαση φύλαξης της αρχής)
- άρθρο 180 ΠΚ (βλάβη επίσημων κοινοποιήσεων)
- άρθρο 181 ΠΚ (μη ανακοίνωση ανεύρεση νεκρού)
- άρθρο 183 ΠΚ (διέγερση σε ανυπακοή)
- άρθρο 184 παρ. 1 και 2 ΠΚ (διέγερση σε διάπραξη εγκλημάτων, βιαιοπραγίες ή διχόνοια)
- άρθρο 186 ΠΚ (πρόκληση και προσφορά για τέλεση εγκλήματος)
- άρθρο 187 παρ. 3 εδ. β' ΠΚ («συμμορία» για διάπραξη πλημμελήματος)
- άρθρο 187Α παρ. 4 (στρατολόγηση σε τρομοκρατική οργάνωση) παρ. 5 (εκπαίδευση σε κατασκευή ή χρήση εκρηκτικών κ.λ.π.) παρ. 6 (απειλή με τρομοκρατική πράξη) ΠΚ
- άρθρο 189 παρ. 1 και 4 ΠΚ (διατάραξη της κοινής ειρήνης)
- άρθρο 190 ΠΚ (απειλή διάπραξης εγκλημάτων)
- άρθρο 191 ΠΚ (διασπορά ψευδών ειδήσεων)
- άρθρο 191Α ΠΚ (προσβολή συμβόλων ή τόπων ιδιαίτερης εθνικής ή θρησκευτικής σημασίας)
- άρθρο 200 ΠΚ (διατάραξη θρησκευτικών συναθροίσεων)
- άρθρο 207 παρ. 3 ΠΚ (ιδιαίτερα ελαφρές περιπτώσεις παραχάραξης νομίσματος ή άλλων μέσων πληρωμής)
- άρθρο 208 παρ. 1 εδ. β' και παρ. 2 ΠΚ (ιδιαίτερα ελαφρά περίπτωση κυκλοφορίας πλαστών νομισμάτων και άλλων μέσων πληρωμής και λοιπές πράξεις της παρ. 2)
- άρθρο 208Α ΠΚ (ιδιαίτερα ελαφρά περίπτωση καθ' υπέρβαση κατασκευής νομίσματος)
- άρθρο 208Β ΠΚ (παράνομη παραγωγή, πώληση κ.λ.π. μεταλλίων με σύμβολο «ευρώ»)
- άρθρο 208Γ παρ. 2 ΠΚ (επαναχρησιμοποίηση ενσήμων)
- άρθρο 211 ΠΚ (προπαρασκευαστικές πράξεις παραχάραξης, καθ' υπέρβαση κατασκευής νομίσματος, παραγωγής κ.λ.π. μεταλλίων με σύμβολο του «ευρώ»)
- άρθρο 217 παρ. 1 και 2 ΠΚ (πλαστογραφία πιστοποιητικών)
- άρθρο 220 παρ. 1 ΠΚ (υφαρπαγή ψευδούς βεβαίωσης)
- άρθρο 221 παρ. 1 εδ. α' και παρ. 2 ΠΚ (ψευδείς ιατρικές πιστοποιήσεις και χρήση τέτοιων πιστοποιήσεων)
- άρθρο 222 ΠΚ (υπεξαγωγή εγγράφων)
- άρθρο 230 ΠΚ (ψευδής καταγγελία)
- άρθρο 231 ΠΚ (υπόθαλψη)
- άρθρο 232 ΠΚ (παρασιώπηση εγκλημάτων)
- άρθρο 233 παρ. 1 ΠΚ (απιστία δικηγόρων)

- άρθρο 234 ΠΚ (παραβίαση της μυστικότητας δικαστικών συνεδριάσεων)
- άρθρο 235 παρ. 4 ΠΚ (δωροληψία υπαλλήλου-οι λοιπές πλημμεληματικές μορφές του άρθρου αυτού ανήκουν στην αρμοδιότητα του τριμελούς πλημμελειοδικείου)
- άρθρο 236 παρ. 3 ΠΚ (δωροδοκία υπαλλήλου-οι λοιπές πλημμεληματικές μορφές του άρθρου αυτού ανήκουν στην αρμοδιότητα του τριμελούς πλημμελειοδικείου)
- άρθρο 237Α παρ. 2 ΠΚ (εμπορία επιρροής-μεσάζοντες)
- άρθρο 240 παρ. 3 ΠΚ (παραβάσεις στην εκτέλεση των ποινών από αμέλεια)
- άρθρο 241 ΠΚ (παραβίαση οικιακού ασύλου)
- άρθρο 244 ΠΚ (παράνομη βεβαίωση ή είσπραξη δικαιωμάτων του Δημοσίου)
- άρθρο 254 εδ. α΄ ΠΚ (αποσιώπηση λόγου εξαίρεσης υπαλλήλου)
- άρθρο 255 ΠΚ (αθέμιτη συμμετοχή)
- άρθρο 260 ΠΚ (ανυποταξία σε πολιτική αρχή)
- άρθρο 264 παρ. 2 ΠΚ (εμπρησμός από αμέλεια)
- άρθρο 268 παρ. 2 ΠΚ (πλημμύρα από αμέλεια)
- άρθρο 270 παρ. 2 ΠΚ (έκρηξη από αμέλεια)
- άρθρο 273 παρ. 1 περ. α΄ και παρ. 2 ΠΚ (κοινώς επικίνδυνη βλάβη, αν προέκυψε κίνδυνος για πράγματα ή τέλεση από αμέλεια)
- άρθρο 275 παρ. 2 ΠΚ (άρση ασφαλιστικών εγκαταστάσεων από αμέλεια)
- άρθρο 277 παρ. 2 ΠΚ (πρόκληση ναυαγίου από αμέλεια)
- άρθρο 279 παρ. 3 ΠΚ (από αμέλεια δηλητηρίαση πραγμάτων προορισμένων για χρήση από το κοινό)
- άρθρο 285 παρ. 1 περ. α΄ και παρ. 4 ΠΚ (παραβίαση μέτρων για την πρόληψη ασθενειών)
- άρθρο 286 παρ. 2 ΠΚ (παραβίαση κανόνων οικοδομικής από αμέλεια)
- άρθρο 288 ΠΚ (παρεμπόδιση αποτροπής κοινού κινδύνου και παράλειψη οφειλόμενης βοήθειας)
- άρθρο 290 παρ. 1 στοιχ. αα΄ και παρ. 2 ΠΚ (επικίνδυνες παρεμβάσεις στην οδική συγκοινωνία αν προέκυψε κίνδυνος για πράγματα ή αν τελέστηκε από αμέλεια)
- άρθρο 290Α παρ. 1 στοιχ. αα΄ και παρ. 2 ΠΚ (επικίνδυνη οδήγηση αν προέκυψε κίνδυνος για πράγματα ή αν τελέστηκε από αμέλεια)
- άρθρο 291 παρ. 2 ΠΚ (επικίνδυνες παρεμβάσεις στη συγκοινωνία μέσων σταθερής τροχιάς, πλοίων και αεροσκαφών από αμέλεια)
- άρθρο 292 παρ. 2 ΠΚ (παρακώλυση συγκοινωνιών από αμέλεια)
- άρθρο 292Α παρ. 5 ΠΚ (αθέμιτη προσφορά για εγκατάσταση ή διαφήμιση μέσων για τέλεση εγκλημάτων παρ. 1-4 ίδιου άρθρου)
- άρθρο 292Γ ΠΚ (παραγωγή, προμήθεια, πώληση κ.λ.π. συσκευών ή κωδικών για διάπραξη εγκλήματος παρακώλυσης λειτουργίας πληροφοριακών συστημάτων)
- άρθρο 292Ε παρ. 3 ΠΚ (παρακώλυση των τηλεπικοινωνιών από αμέλεια)
- άρθρο 293 παρ. 4 ΠΚ (παρακώλυση της λειτουργίας άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων από αμέλεια)
- άρθρο 304 παρ. 2 περ. α΄ και παρ. 3 και 5 ΠΚ (διακοπή της κύησης)
- άρθρο 304Α παρ. 1 εδ. β΄ και παρ. 2 ΠΚ (σωματική βλάβη εμβρύου ή νεογνού)
- άρθρο 307 ΠΚ (παράλειψη προσφοράς βοήθειας)
- άρθρο 308 ΠΚ (σωματική βλάβη)
- άρθρο 309 ΠΚ (επικίνδυνη σωματική βλάβη)
- άρθρο 313 ΠΚ (συμπλοκή)
- άρθρο 314 ΠΚ (σωματική βλάβη από αμέλεια)
- άρθρο 330 παρ. 1 ΠΚ (παράνομη βία)
- άρθρο 331 ΠΚ (αυτοδικία)
- άρθρο 333 ΠΚ (απειλή)
- άρθρο 334 ΠΚ (διατάραξη οικιακής ειρήνης)
- άρθρο 337 παρ. 1, 2 και 4 ΠΚ (προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας)
- άρθρο 339 παρ. 3 περ. β΄ ΠΚ (γενετήσιες πράξεις με ανηλικούς ή ενώπιόν τους)
- άρθρο 345 παρ. 1 περ. β΄ και γ΄ ΠΚ (γενετήσια πράξη μεταξύ συγγενών- ως προς τους κατιόντες ή μεταξύ αδελφών)
- άρθρο 348Α παρ. 6 ΠΚ (πορνογραφία ανηλίκων)
- άρθρο 352Β ΠΚ (προστασία της ιδιωτικής ζωής του ανήλικου θύματος)
- άρθρο 353 ΠΚ (προσβολή γενετήσιας ευπρέπειας)
- άρθρο 354 ΠΚ (διατάραξη της οικογενειακής τάξης)
- άρθρο 356 ΠΚ (διγαμία)
- άρθρο 358 ΠΚ (παραβίαση της υποχρέωσης διατροφής)
- άρθρο 359 ΠΚ (εγκατάλειψη εγκύου)
- άρθρο 360 ΠΚ (παραμέληση της εποπτείας ανηλίκου)
- άρθρο 361 ΠΚ (εξύβριση)
- άρθρο 362 ΠΚ (δυσφήμιση)
- άρθρο 365 ΠΚ (προσβολή μνήμης νεκρού)
- άρθρο 370 ΠΚ (παραβίαση απορρήτου εγγράφων)
- άρθρο 370Α παρ. 3 ΠΚ (παραβίαση του απορρήτου τηλεφωνικής επικοινωνίας και προφορικής συνομιλίας)
- άρθρο 370Β ΠΚ (παράνομη πρόσβαση σε σύστημα πληροφοριών ή σε δεδομένα)



- άρθρο 370Δ παρ. 1 ΠΚ (αντιγραφή ή χρήση προγραμμάτων υπολογιστών χωρίς δικαίωμα)
- άρθρο 371 ΠΚ (παραβίαση επαγγελματικής εχεμύθειας)
- άρθρο 372 ΠΚ (κλοπή-απλή)
- άρθρο 374Α ΠΚ (αυθαίρετη χρήση μεταφορικού μέσου)
- άρθρο 375 παρ. 1 εδ. α' περ. α' ΠΚ (υπεξαίρεση- απλή)
- άρθρο 377 ΠΚ (κλοπή και υπεξαίρεση μικρής αξίας)
- άρθρο 378 παρ. 1 εδ. α' περ. α' και εδ. β' ΠΚ (φθορά ξένης ιδιοκτησίας- απλή ή μικρής αξίας)
- άρθρο 386Α παρ. 2 ΠΚ (κατασκευή κ.λ.π. προγραμμάτων υπολογιστών για τέλεση απάτης με υπολογιστή)
- άρθρο 387 σε συνδ. με άρθρο 377 ΠΚ (απάτη μικρής αξίας)
- άρθρο 389 ΠΚ (απατηλή πρόκληση βλάβης)
- άρθρο 394 ΠΚ (αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος)
- άρθρο 404 παρ. 1 ΠΚ (τοκογλυφία)

### II. Εξαιρετική αρμοδιότητα

- Όσα εγκλήματα προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 115 ΚΠΔ, ήτοι
- τα δασικά πλημμελήματα
  - τα δασικά αγροτικά
  - τα αγορανομικά πλημμελήματα
  - τα πλημμελήματα του ΚΟΚ
  - το πλημμέλημα του άρθρου 79 Ν. 5960/1933 (ακάλυπτες επιταγές)
  - το πλημμέλημα των άρθρων 1 και 2 Ν. 86/1967 (μη καταβολή ασφαλιστικών εισφορών)
  - το πλημμέλημα του άρθρου 17 παρ. 8 Ν. 1337/1983 (αυθαίρετα)
  - τα πλημμελήματα των άρθρων 82 παρ. 4 και 83 παρ. 1 Ν. 3386/2005 και του άρθρου 29 παρ. 7 Ν. 4251/2014 (κώδικας μετανάστευσης)
  - το πλημμέλημα του άρθρου 25 Ν. 1882/1990 (χρέη στο Δημόσιο)- όλες οι μορφές, ανεξάρτητα από το ύψος της οφειλής
  - το πλημμέλημα του άρθρου 28 Ν. 3996/2011 (μη καταβολή δεδουλευμένων και αποζημίωσης απόλυσης σε εργαζόμενο)
  - τα πλημμελήματα του άρθρου 66 Ν. 4174/2013 (πλημμελήματα φοροδιαφυγής)

### III. Εξαίρεση πλημμελημάτων από την κατά κανόνα αρμοδιότητα και υπαγωγή τους στο τριμελές πλημμελειοδικείο.

Α) Όσα υπάγονται στο ΜΟΔ ή το Τριμελές Εφετείο και τα συναφή μ' αυτά (άρθρο 115 παρ. 1 περ. α' ΚΠΔ). Πρόκειται ειδικότερα για τα πολιτικά πλημμελήματα (άρθρο 97 παρ. 1 εδ. α'

Συντ. Βλ. και άρθρο 109 παρ. 1 περ. β' ΚΠΔ) και τα πλημμελήματα προσώπων ιδιάζουσας δωσιδικίας (βλ. και άρθρο 11 παρ. Α, αριθ. 6 ΚΠΔ).

Β) Όσα υπάγονται στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου Ανηλίκων (άρθρο 115 παρ. 1 περ. β' ΚΠΔ).

Γ) Όσα πλημμελήματα τελούνται δια του τύπου (άρθρο 115 παρ. 1 περ. γ' ΚΠΔ). Πρόκειται αδιακρίτως για όλα τα δια του τύπου εγκλήματα και όχι μόνο για τη συκοφαντική δυσφήμιση, όπως υπό το προγενέστερο καθεστώς. Αυτά υπάγονται πλέον κατά κανόνα στην αρμοδιότητα του τριμελούς πλημμελειοδικείου, εκτός από πρόκειται για πολιτικό πλημμέλημα, οπότε υπάγεται στην αρμοδιότητα του ΜΟΔ ή αν πρόκειται για έγκλημα που τελείται από πρόσωπο ιδιάζουσας δωσιδικίας, οπότε υπάγεται στην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου.

Δ) Οι εξαιρέσεις του άρθρου 115 παρ. 1 περ. δ' ΚΠΔ, ήτοι

- άρθρο 167 παρ. 1 ΠΚ (βία κατά υπαλλήλων και δικαστικών προσώπων)
- άρθρο 172 παρ. 1 ΠΚ (ελευθέρωση φυλακισμένου)
- άρθρο 173 παρ. 2 εδ. α' ΠΚ (απόδραση κρατουμένου)
- άρθρο 224 ΠΚ (ψευδής κατάθεση)
- άρθρο 236 παρ. 1 ΠΚ (δωροδοκία υπαλλήλου)
- άρθρο 259 ΠΚ (παράβαση καθήκοντος)
- άρθρο 397 παρ. 1 και 2 ΠΚ (καταδολίευση δανειστών)
- Η εξαίρεση του άρθρου 115 παρ. 1 περ. δ' ΚΠΔ για την περίπτωση του άρθρου 235 παρ. 1 εδ. α' ΠΚ είναι άνευ αντικειμένου και αναφέρεται στη μορφή του άρθρου 235 ΠΚ, όπως δόθηκε σε διαβούλευση, μετά την οποία η ποινή αναπροσαρμόστηκε προς τα πάνω.

## ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΠΛΗΜΜΕΛΕΙΟΔΙΚΕΙΟΥ

- άρθρο 141 παρ. 2 ΠΚ (έκθεση σε κίνδυνο αντιποίνων)
- άρθρο 148 παρ. 1 ΠΚ (κατασκοπεία)
- άρθρο 157 παρ. 2 ΠΚ (προσβολές κατά Προέδρου Δημοκρατίας, Βουλής ή Κυβέρνησης και οργάνων τοπικής αυτοδιοίκησης)
- άρθρο 159Α παρ. 3 ΠΚ (δωροδοκία πολιτικών προσώπων- ευθύνη διευθυντή επιχείρησης που από αμέλεια δεν απέτρεψε τέτοια πράξη)
- άρθρο 160Α παρ. 1 ΠΚ (διατάραξη συνεδριάσεων Υπουργικού Συμβουλίου, Βουλής, ή επιτροπής τους)
- άρθρο 161 ΠΚ (βία κατά εκλογέων)
- άρθρο 164 παρ. 2 (νόθευση εκλογής)
- άρθρο 167 ΠΚ (βία κατά υπαλλήλων και δικαστικών προσώπων) (σημ.: το πλημ/μα της παρ. 1 λόγω εξαίρεσης από την κατά κανόνα αρμοδιότητα του ΜονΠλημ κατ' άρθρο 115 παρ. 1 περ. δ' ΚΠΔ, ενώ εκείνα των παρ. 2 και 3 λόγω απειλούμενης ποινής)
- άρθρο 167Α ΠΚ (αθέμιτη επιρροή σε δικαστικούς λειτουργούς)
- άρθρο 170 παρ. 2 ΠΚ (στάση)
- άρθρο 172 παρ. 1 και 2 εδ. α' ΠΚ (ελευθέρωση φυλακισμένου- όχι από αμέλεια- σημ.: το πλημμέλημα της παρ. 1 λόγω εξαίρεσης από την κατά κανόνα αρμοδιότητα του ΜονΠλημ βάσει άρθρου 115 παρ. 1 περ. δ' ΚΠΔ, ενώ εκείνο της παρ. 2 εδ. α' λόγω της απειλούμενης ποινής)
- άρθρο 173 παρ. 2 ΠΚ (απόδραση κρατουμένου- συμμετοχή σε απόδραση κρατουμένου- σημ.: το πλημ/μα του εδ. α' κατ' εξαίρεση από κατά κανόνα αρμοδιότητα ΜονΠλημ κατ' άρθρο 115 παρ. 1 περ. δ' ΚΠΔ, ενώ του εδ. β' λόγω απειλούμενης ποινής)
- άρθρο 173Α ΠΚ (παραβίαση περιορισμού κατ' οίκον με ηλεκτρονική επιτήρηση)
- άρθρο 174 παρ. 1 ΠΚ (στάση κρατουμένου)
- άρθρο 184 παρ. 1 και 2 ΠΚ (διέγερση σε διάπραξη εγκλημάτων, βιαιοπραγίες ή διχόνοια)
- άρθρο 187 παρ. 3 εδ. α' ΠΚ («συμμορία» για διάπραξη κακουργήματος)
- άρθρο 187Β ΠΚ (αξιόποινη υποστήριξη τρομοκρατικής οργάνωσης- τα πλημμελήματα του άρθρου 187Β ΠΚ)
- άρθρο 189 παρ. 2 και 3 ΠΚ (διατάραξη της κοινής ειρήνης)
- άρθρο 208Γ παρ. 1 ΠΚ (κατάρτιση πλαστού ή νόθευση ενσήμων)
- άρθρο 216 παρ. 1 και 2 ΠΚ (πλαστογραφία)
- άρθρο 217 παρ. 3 ΠΚ (πλαστογραφία ή νόθευση πτυχίου κ.λ.π. για κατάληψη θέσης εργασίας κ.λ.π.)
- άρθρο 220 παρ. 2 ΠΚ (υφαρπαγή ψευδούς βεβαίωσης με σκοπό οφέλους ή βλάβης άνω των 120.000,00 ευρώ)
- άρθρο 221 παρ. 1 εδ. β' ΠΚ (ψευδείς ιατρικές πιστοποιήσεις για δικαστική χρήση)
- άρθρο 224 ΠΚ (ψευδής κατάθεση- σημ.: κατ' εξαίρεση από κατά κανόνα αρμοδιότητα ΜονΠλημ κατ' άρθρο 115 παρ. 1 περ. δ' ΚΠΔ)
- άρθρο 226 ΠΚ (ψευδής πραγματογνωμοσύνη ή διερμηνεία)
- άρθρο 229 ΠΚ (ψευδής καταμήνυση)
- άρθρο 233 παρ. 2 ΠΚ (απιστία δικηγόρων σε συνεννόηση με αντίδικο)
- άρθρο 235 παρ. 1, 3 και 5 ΠΚ (δωροληψία υπαλλήλου- όλες οι πλημμεληματικές μορφές των παρ. 1, 3 και 5- η εξαίρεση του άρθρου 115 παρ. 1 περ. δ' ΚΠΔ για την περίπτωση του άρθ. 235 παρ. 1 εδ. α' ΠΚ είναι άνευ αντικειμένου και αναφέρεται στη μορφή του άρθρου, όπως δόθηκε σε διαβούλευση, μετά την οποία η ποινή αναπροσαρμόστηκε προς τα πάνω)
- άρθρο 236 παρ. 1, 2 και 4 ΠΚ (δωροδοκία υπαλλήλου- όλες οι πλημμεληματικές μορφές των παρ. 1, 2 και 4 του άρθρου αυτού- σημ.: το πλημμέλημα της παρ. 1 λόγω εξαίρεσης από κατά κανόνα αρμοδιότητα ΜονΠλημ κατ' άρθρο 115 παρ. 1 περ. δ' ΚΠΔ, ενώ τα λοιπά λόγω της απειλούμενης ποινής)
- άρθρο 237 παρ. 3 ΠΚ (δωροληψία και δωροδοκία δικαστικών λειτουργών- ευθύνη διευθυντή επιχείρησης που από αμέλεια δεν απέτρεψε τέτοια πράξη)
- άρθρο 237Α παρ. 1 ΠΚ (εμπορία επιρροής- μεσάζοντες)
- άρθρο 239 ΠΚ (κατάχρηση εξουσίας)
- άρθρο 240 παρ. 1 και 2 ΠΚ (παραβάσεις στην εκτέλεση των ποινών)
- άρθρο 242 ΠΚ (ψευδής βεβαίωση, νόθευση κ.λ.π. Όλες οι πλημμεληματικές μορφές του εγκλήματος υπάγονται στο ΤριμΠλημ)
- άρθρο 243 ΠΚ (νόθευση δικαστικού εγγράφου. Όλες οι πλημμεληματικές μορφές του εγκλήματος υπάγονται στο ΤριμΠλημ)
- άρθρο 251 ΠΚ (παραβίαση δικαστικού απορρήτου)
- άρθρο 252 ΠΚ (παραβίαση υπηρεσιακού απορρήτου)
- άρθρο 254 εδ. β' ΠΚ (αποσιώπηση λόγου εξαίρεσης δικαστικού λειτουργού ή διαιτητή)
- άρθρο 259 ΠΚ (παραβίαση καθήκοντος- σημ.: εξαίρεση από κατά κανόνα αρμοδιότητα ΜονΠλημ κατ' άρθρο 115 παρ. 1 περ. δ' ΚΠΔ)

- άρθρο 264 παρ. 1 περ. α΄ ΠΚ (εμπρησμός)
- άρθρο 265 παρ. 1 περ. α΄ και παρ. 3 ΠΚ (εμπρησμός σε δάση)
- άρθρο 268 παρ. 1 περ. α΄ ΠΚ (πλημμύρα)
- άρθρο 270 παρ. 1 περ. α΄ ΠΚ (έκρηξη)
- άρθρο 272 ΠΚ (κατασκευή και κατοχή εκρηκτικών)
- άρθρο 273 παρ. 1 περ. β΄ ΠΚ (κοινώς επικίνδυνη βλάβη- κίνδυνος για άνθρωπο)
- άρθρο 275 παρ. 1 περ. α΄ ΠΚ (άρση ασφαλιστικών εγκαταστάσεων)
- άρθρο 277 παρ. 1 περ. α΄ ΠΚ (πρόκληση ναυαγίου)
- άρθρο 285 παρ. 1 περ. β΄ και παρ. 2 ΠΚ (παραβίαση μέτρων για την πρόληψη ασθενειών)
- άρθρο 286 παρ. 1 περ. α΄ ΠΚ (παραβίαση κανόνων οικοδομικής)
- άρθρο 290 παρ. 1 στοιχ. ββ΄ ΠΚ (επικίνδυνες παρεμβάσεις στην οδική συγκοινωνία αν προέκυψε κίνδυνος για άνθρωπο)
- άρθρο 290Α παρ. 1 στοιχ. ββ΄ ΠΚ (επικίνδυνη οδήγηση αν προέκυψε κίνδυνος για άνθρωπο)
- άρθρο 291 παρ. 1 στοιχ. αα΄ και παρ. 2 σε συνδ. με παρ. 1 στοιχ. αα΄ ΠΚ (επικίνδυνες παρεμβάσεις στη συγκοινωνία μέσων σταθερής τροχιάς, πλοίων και αεροσκαφών)
- άρθρο 292 παρ. 1 ΠΚ (παρακώλυση συγκοινωνιών)
- άρθρο 292Α παρ. 1, 2, 3 και 4 εδ. α΄ ΠΚ (εγκλήματα κατά της ασφάλειας των τηλεφωνικών επικοινωνιών)
- άρθρο 292Β ΠΚ (παρακώλυση λειτουργίας πληροφοριακών συστημάτων)
- άρθρο 292Γ ΠΚ (προσβολές του απορρήτου των τηλεπικοινωνιών του κοινού)
- άρθρο 292Ε παρ. 1 και 2 σε συνδ. με άρθρο 292Δ παρ. 2 ΠΚ (παρακώλυση των τηλεπικοινωνιών)
- άρθρο 293 παρ. 1 και 2 σε συνδ. με άρθρο 292Β παρ. 2 ΠΚ (παρακώλυση της λειτουργίας άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων)
- άρθρο 300 ΠΚ (ανθρωποκτονία κατ' απαίτηση)
- άρθρο 301 ΠΚ (συμμετοχή σε ανθρωποκτονία)
- άρθρο 302 ΠΚ (ανθρωποκτονία από αμέλεια)
- άρθρο 304 παρ. 2 περ. β΄ ΠΚ (διακοπή της κύησης)
- άρθρο 304Α παρ. 1 εδ. α΄ ΠΚ (σωματική βλάβη εμβρύου ή νεογνού)
- άρθρο 306 παρ. 1 και 2 περ. α΄ ΠΚ (έκθεση)
- άρθρο 310 παρ. 1 εδ. α΄ ΠΚ (βαριά σωματική βλάβη)
- άρθρο 312 ΠΚ (σωματική βλάβη αδυνάμων ατόμων- όλες οι πλημμεληματικές μορφές του εγκλήματος)
- άρθρο 315 ΠΚ (κατάπειση γυναίκας για υποβολή σε ακρωτηριασμό γεννητικών οργάνων)
- άρθρο 322 παρ. 4 ΠΚ (αρπαγή- προϊστάμενος που δεν λαμβάνει μέτρα για πρόληψη αρπαγής)
- άρθρο 323Α παρ. 6 και 7 ΠΚ (εμπορία ανθρώπων- πρόσληψη προσώπου που είναι θύμα εμπορίας ανθρώπου και εξώθηση ανηλίκων σε επαιτεία)
- άρθρο 324 ΠΚ (αρπαγή ανηλίκων- όλες οι πλημμεληματικές μορφές του εγκλήματος)
- άρθρο 325 ΠΚ (παράνομη κατακράτηση)
- άρθρο 330 παρ. 2 ΠΚ (παράνομη βία κατά προσώπου ανηλίκου ή που δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του ή σε βάρος συζύγου)
- άρθρο 337 παρ. 3 ΠΚ (προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας- από ενήλικο σε ανήλικο κάτω των 15 ετών μέσω διαδικτύου)
- άρθρο 339 παρ. 1 περ. γ΄ και παρ. 3 περ. α΄ ΠΚ (γενετήσιες πράξεις με ανηλίκους ή ενώπιόν τους)
- άρθρο 342 παρ. 2 ΠΚ (κατάχρηση ανηλίκων)
- άρθρο 343 ΠΚ (κατάχρηση σε γενετήσια πράξη)
- άρθρο 345 παρ. 1 περ. α΄ ΠΚ (γενετήσια πράξη μεταξύ συγγενών- για τους ανιόντες)
- άρθρο 348 παρ. 1 και 2 εδ. β΄ ΠΚ (διευκόλυνση προσβολών της ανηλικότητας)
- άρθρο 348Α παρ. 1 και 2 ΠΚ (πορνογραφία ανηλίκων)
- άρθρο 348Β ΠΚ (προσέλκυση παιδιών για γενετήσιους λόγους)
- άρθρο 348Γ παρ. 1 περ. γ΄ και εδ. β΄ ΠΚ (πορνογραφικές παραστάσεις ανηλίκων)
- άρθρο 351Α παρ. 1 περ. γ΄ ΠΚ (γενετήσια πράξη με ανήλικο έναντι αμοιβής)
- άρθρο 360Α παρ. 1 και 2 ΠΚ (παραβάσεις σχετικά με την υιοθεσία ανηλίκου)
- άρθρο 363 ΠΚ (συκοφαντική δυσφήμιση)
- άρθρο 370 Α παρ. 1, 2 και 4 ΠΚ (παραβίαση του απορρήτου τηλεφωνικής επικοινωνίας και προφορικής συνομιλίας)
- άρθρο 370Γ ΠΚ (αθέμιτη αντιγραφή, αποτύπωση κ.λ.π. στοιχείων ή προγραμμάτων υπολογιστών που συνιστούν απόρρητα)
- άρθρο 370Δ παρ. 2 ΠΚ (πρόσβαση σε πληροφοριακό σύστημα ή στοιχεία που μεταδίδονται τηλεπικοινωνιακά)
- άρθρο 370Ε ΠΚ (παρακολούθηση μη δημόσιων διαβιβάσεων δεδομένων)
- άρθρο 372 ΠΚ (κλοπή- αντικειμένου ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή τελεσθείσα με διάρρηξη)
- άρθρο 375 παρ. 1 εδ. α΄ περ. β΄ και εδ. β΄ ΠΚ (υπεξαίρεση- αντικειμένου ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή εμπιστευμένου στον δράστη)
- άρθρο 378 παρ. 1 εδ. α΄ περ. β΄ και παρ. 2 ΠΚ (φθορά ξένης ιδιοκτησίας- πράγμα ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή που χρησιμεύει για κοινό όφελος)
- άρθρο 385 παρ. 1 και 3 εδ. α΄ ΠΚ (εκβίαση)
- άρθρο 386 παρ. 1 εδ. α΄ ΠΚ (απάτη)

- άρθρο 386Α παρ. 1 εδ. α΄ ΠΚ (απάτη με υπολογιστή)
- άρθρο 386Β ΠΚ (απάτη σχετική με τις επιχορηγήσεις- όλες οι πλημμεληματικές μορφές του εγκλήματος)
- άρθρο 390 παρ. 1 εδ. α΄ ΠΚ (απιστία)
- άρθρο 395 ΠΚ (παρακώλυση συναγωνισμού)
- άρθρο 396 ΠΚ (δωροληψία και δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα)
- άρθρο 397 ΠΚ (καταδολίευση δανειστών- σημ.: τα πλημμελήματα των παρ. 1 και 2 λόγω εξαίρεσης από κατά κανόνα αρμοδιότητα ΜονΠλημ κατ' άρθρο 115 παρ. 1 περ. δ΄ ΚΠΔ, ενώ της παρ. 3 λόγω της απειλούμενης ποινής)
- άρθρο 404 παρ. 2 ΠΚ (τοκογλυφία)

## ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΕΟ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

### Συγκρότηση συμβουλίου πλημμελειοδικών.

Κατά το άρθρο 4 παρ. 3 νέου ΚΠΔ το συμβούλιο πλημμελειοδικών συντίθεται από τον πρόεδρο πρωτοδικών ή των αναπληρωτή του και δύο πρωτοδίκες. Επομένως, σήμερα δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση αναπλήρωση πρωτοδική από ειρηνοδίκη-πταισματοδίκη. Ανοικτό παραμένει το ζήτημα της αναπλήρωσης από πάρεδρο πρωτοδικείου, ενόψει της ενοποίησης των θέσεων πρωτοδικών και παρέδρων· μάλλον ορθότερα δεν επιτρέπεται ούτε αυτή η αναπλήρωση.

### Συγκρότηση πενταμελούς εφετείου.

Κατά τα άρθρα 7 παρ. 1 περ. ε' και 9 εδ. β' ΚΠΔ στο πενταμελές εφετείο πρέπει να προεδρεύει σε κάθε περίπτωση πρόεδρος εφετών, ο οποίος δεν επιτρέπεται να αναπληρώνεται από εφέτη.

### Άσκηση έφεσης στο ΜΟΔ από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 4 εδ. γ' ΚΠΔ ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών που παρίσταται κατ' ανάθεση στο ΜΟΔ μπορεί να ασκεί έφεση κατά των αποφάσεων μόνο εφόσον προηγουμένως λάβει γραπτή σύμφωνη γνώμη από τον εισαγγελέα εφετών. Επιλύεται επιτυχώς το σχετικό ζήτημα που απασχόλησε έντονα τη θεωρία υπό το καθεστώς του προϊσχύσαντος ΠΚ.

### Παραπομπή υπόθεσης στην Ολομέλεια του Αρείου Πάγου.

Καθίσταται υποχρεωτική η παραπομπή της υπόθεσης από Τμήμα του Αρείου Πάγου στην Ολομέλεια και σε περίπτωση που το Τμήμα πρόκειται να εκδώσει αντίθετη απόφαση με προηγούμενη απόφαση Τμήματος ή Ολομέλειας του Αρείου Πάγου (βλ. άρθρο 10 περ. ε' ΚΠΔ). Υπό το αμέσως προηγούμενο καθεστώς η παραπομπή δεν ήταν υποχρεωτική σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 3 εδ. β' Ν. 3810/1957.

### Ιδιαίτερα ποινικά τμήματα (άρθρο 11 ΚΠΔ).

Η ίδρυσή τους δεν είναι υποχρεωτική. Αντίστοιχη διάταξη περιλαμβανόταν και στον προϊσχύσαντα ΚΠΔ.

### Ορισμός δεύτερου εισαγγελέα ως αναπληρωτή (άρθρο 12 ΚΠΔ).

Υπό το προγενέστερο καθεστώς (άρθρο 32 παρ. 2 εδ. β' προϊσχύσαντος ΚΠΔ) προβλεπόταν ο ορισμός και δεύτερου εισαγγελέα σε δίκες για κακούργημα, υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Ο εισαγγελέας αυτός διατηρούσε την αυτοτέλειά του και συνεπώς είχε πλήρη τα δικαιώματα του εισαγγελέα. Σήμερα το νέο άρθρο 12 ΚΠΔ προβλέπει τον ορισμό συμπάρεδρου εισαγγελέα σε κάθε δικαστήριο, ο οποίος όμως δεν έχει πλήρη δικαιώματα, αλλά καλείται να τα ασκήσει μόνο εφόσον ανακύψει λόγος αναπλήρωσης του ορισθέντος (πρώτου) εισαγγελέα της έδρας. Γι' αυτό καταργήθηκε η σχετική πρόβλεψη του άρθρου 367 ΚΠΔ που αναγνώριζε το δικαίωμα δευτερολογίας και στον δεύτερο εισαγγελέα.

### Αποκλεισμός, εξαίρεση και αποχή δικαστικών προσώπων.

Το νέο άρθρο 14 παρ. 1 ΚΠΔ διευκρινίζει ότι ο λόγος αποκλεισμού της διάταξης αυτής εξακολουθεί να υπάρχει και μετά την λύση (ορθότερα το ίδιο ισχύει και μετά την ακύρωση) του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης. Ο λόγος εξαίρεσης μεταξύ των συζύγων προβλέπεται στο άρθρο 8 παρ. 1 ΚΟΔΚΔΔ. Πρέπει να γίνει

δεκτό ότι σήμερα ο λόγος αυτός αποκλεισμού ισχύει και για τα μέρη συμφώνου συμβίωσης.

Στο άρθρο 14 παρ. 2 περ. ε΄ ΚΠΔ προστίθεται λόγος αποκλεισμού: του ανακριτή. Ο αποκλεισμός του ανακριτή αφορά τον περαιτέρω χειρισμό της υπόθεσης, όχι την περαιτέρω διενέργεια ανάκρισης, αν διαταχθεί από το συμβούλιο ή ζητηθεί από τον εισαγγελέα. Εννοείται ότι ο λόγος αποκλεισμού αφορά μόνο την «ίδια υπόθεση».

Επίσης, προστίθεται νέος λόγος αποκλεισμού στην περ. στ΄ της παρ. 2 του άρθρου 14 ΚΠΔ: ο δικαστής και ο εισαγγελέας που συνέπραξαν στην έκδοση του παραπεμπτικού βουλεύματος. Σε αντίθεση με τον ανακριτή στην περίπτωση αυτή προβλέπεται εξαίρεση αν δεν είναι εφικτή η συγκρότηση του δικαστηρίου από άλλα πρόσωπα. Ο λόγος αυτός αποκλεισμού δεν αφορά συμμετοχή σε οποιαδήποτε άλλη πράξη της προδικασίας, π.χ. δεν αποκλείονται ο εισαγγελέας και οι δικαστές που αποφάνθηκαν για την επιβολή των μέτρων δικονομικού καταναγκασμού ή για την εξακολούθηση ή παράταση της προσωρινής κράτησης, για τη νομιμότητα των ανακριτικών πράξεων (π.χ. μετά από σχετική προσφυγή του κατηγορουμένου), για την αναγκαιότητα διενέργειας ειδικών ανακριτικών πράξεων, ο εισαγγελέας που απλά διαβίβασε τη δικογραφία στον εισαγγελέα εφετών, κ.λ.π. (βλ. σχετ. και την Αιτιολογική Έκθεση του νέου ΚΠΔ). Ανακύπτει το ζήτημα κατά πόσο εμπίπτουν στη διάταξη αυτή ο πρόεδρος εφετών και ο εισαγγελέας εφετών που αποφασίζουν κατ' άρθρο 309 ΚΠΔ την απευθείας εισαγωγή υπόθεσης στο ακροατήριο. Αν και οι περί αποκλεισμού διατάξεις πρέπει να ερμηνεύονται στενά, ο νομοθετικός σκοπός καθιέρωσης του λόγου αυτού αποκλεισμού, η υποχρέωση για συμμόρφωση στο άρθρο 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ, όπως αυθεντικά ερμηνεύεται από το ΕΔΔΑ, θα πρέπει να μας οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι στο λόγο αποκλεισμού του άρθρου 14 παρ. 2 περ. στ΄ ΚΠΔ εμπίπτουν και ο πρόεδρος εφετών και ο εισαγγελέας εφετών που αποφασίζουν την κατ' άρθρο 309 ΚΠΔ απευθείας εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο. Και τούτο διότι ως παραπεμπτικό βούλευμα κατά τη διάταξη αυτή πρέπει να νοείται οποιαδήποτε διαδικαστική πράξη που αποφαινεται υπέρ της παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο. Εξάλλου, δεν υπάρχει κανένας λόγος διαφορετικής αντιμετώπισης της περίπτωσης αυτής, ενόψει του ότι για την εισαγωγή στο ακροατήριο προηγείται αιτιολογημένη πρόταση του εισαγγελέα εφετών. Το εφικτό ή μη της συγκρότησης του δικαστηρίου από άλλα πρόσωπα θα κριθεί αποκλειστικά και μόνο με βάση τους δικαστικούς λειτουργούς που υπηρετούν στο συγκεκριμένο δικαστήριο και όχι με βάση τη δυνατότητα μετάβασης σ' αυτό δικαστών από άλλο δικαστήριο κατ' άρθρο 6 ΚΟΔΚΔΛ ή πολύ περισσότερο μετά από παραπομπή της υπόθεσης σε άλλο δικαστήριο κατά τα άρθρα 135 επ. ΚΠΔ. Αυτό είναι σύμφωνο και με όσα αναφέρονται στην Αιτιολογική Έκθεση του νέου ΚΠΔ σχετικά με τους λόγους που επέβαλαν την πρόβλεψη της συγκεκριμένης εξαίρεσης, που συνίστανται στην αποφυγή του κινδύνου ματαίωσης εκδίκασης των υποθέσεων ή υπέρμετρης καθυστέρησης στην απονομή της δικαιοσύνης.

Τέλος, η παρ. 4 του άρθρου 14 ΚΠΔ προβλέπει λόγο αποκλεισμού και του εισαγγελέα που συνέπραξε στην έκδοση της απόφασης ή του βουλεύματος, κατά του οποίου ασκήθηκε ένδικο μέσο. Πάντως, και εδώ προβλέπεται ειδικά για τον εισαγγελέα εξαίρεση, αν δεν είναι εφικτή η συγκρότηση του δικαστηρίου από άλλο εισαγγελέα.

Καταργήθηκε η διάταξη του εδ. β' του άρθρου 15 ΚΠΔ που απέκλειε την υποβολή αίτησης εξαιρέσεως, όταν αυτή σχετιζόταν αποκλειστικά και μόνο με τη διεύθυνση της διαδικασίας και τον τρόπο υποβολής των ερωτήσεων.

Το άρθρο 16 παρ. 2 εδ. β' ΚΠΔ προβλέπει για πρώτη φορά το δικαίωμα του διαδίκου να πληροφορηθεί το όνομα του εισαγγελέα πριν τη σύνταξη της πρότασής του. Ορθή πρόβλεψη. Έτσι διευκολύνεται η υποβολή αίτησης εξαιρέσεως από τον διάδικο.

Καταργήθηκε η υποχρέωση καταβολής παραβόλου (ποσού 50,00 ευρώ) για το παραδεκτό της αίτησης εξαιρέσεως (όπως προβλεπόταν στο άρθρο 18 παρ. 2 προϊσχύσαντος ΚΠΔ).

Κατά το άρθρο 19 παρ. 2 τελ. εδ. ΚΠΔ οι πράξεις του δικαστικού προσώπου που έγιναν μετά την υποβολή της αίτησης εξαιρέσεως είναι άκυρες και μάλιστα πλέον ανεξάρτητα από το αν η αίτηση έγινε δεκτή λόγω συνδρομής λόγου αποκλεισμού κατ' άρθρο 14 ΚΠΔ ή για υπόνοιες μεροληψίας κατ' άρθρο 15 ΚΠΔ.

Καταργήθηκε η διάταξη που προέβλεπε πειθαρχική ευθύνη του δικαστικού προσώπου που δηλώνει αδικαιολόγητα αποχή.

Απόφαση ολομέλειας εφετείου για άσκηση ποινικής δίωξης (άρθρο 28 ΚΠΔ).

Δεν μπορεί πλέον να διατάξει τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών να κινήσει την ποινική δίωξη. Μπορεί μόνο να απευθυνθεί στον εισαγγελέα εφετών, διατάσσοντάς τον να κινήσει την ποινική δίωξη ή να διατάξει τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών να υποβληθούν τα έγγραφα στον εισαγγελέα εφετών. Και οι δύο περιπτώσεις όμως αφορούν πλέον μόνο εγκλήματα εξαιρετικής σημασίας και όχι οποιοδήποτε έγκλημα, όπως ίσχυε υπό τον προϊσχύσαντα ΚΠΔ.

Εξουσία Υπουργού Δικαιοσύνης στην ποινική διαδικασία.

Περιορίστηκε η εξουσία του υπουργού Δικαιοσύνης. Ειδικότερα, δεν έχει πλέον το δικαίωμα να διατάξει τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ούτε το δικαίωμα να ζητήσει από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να παραγγείλει τη διενέργεια της ανάκρισης και την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο κατ' απόλυτη προτεραιότητα.

Ανώτατη εποπτεία στην ανάκριση. Διευκρίνιση της έννοιας της «εποπτείας» (άρθρο 32 ΚΠΔ).

Με τον νέο ΚΠΔ αντικαταστάθηκε ο όρος «ανώτατη διεύθυνση στην ανάκριση» από τον όρο «ανώτατη εποπτεία στην ανάκριση» για να καταστεί σαφές ότι ο εισαγγελέας εφετών δεν μπορεί να δίνει ειδικές εντολές και κατευθύνσεις στον ανακριτή σχετικά με τον χειρισμό συγκεκριμένης υπόθεσης (π.χ. δεν μπορεί να δίνει εντολές σε σχέση με το περιεχόμενο ή τη σειρά διενέργειας των ανακριτικών πράξεων), αλλά η παρέμβαση του περιορίζεται σε γενικές κατευθύνσεις σχετικές με την οργάνωση του ανακριτικού έργου και τη λειτουργία του ανακριτικού γραφείου (βλ. και Αιτιολογική Έκθεση ΚΠΔ).

Εισαγγελείς ειδικών καθηκόντων (άρθρα 33-36 ΚΠΔ).

Στον νέο ΚΠΔ περιλαμβάνονται διατάξεις που οργανώνουν και εξειδικεύουν τη δράση των εισαγγελέων ειδικών καθηκόντων, ήτοι του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και του Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς. Κατά βάση επαναλήφθηκαν, αλλά με πιο συστηματικό τρόπο, οι ειδικές διατάξεις του άρθρου

17Α Ν. 2523/1997 (για τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος) και του άρθρου 2 Ν. 4022/2011 (για τον Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς).

Οι διαφοροποιήσεις των νέων διατάξεων των άρθρων 33-36 ΚΠΔ συνίστανται κυρίως στα εξής: α) προβλέπεται διορισμός ενός και μόνο Αντεισαγγελέα για τον συντονισμό του έργου τόσο του Οικονομικού Εισαγγελέα όσο και του Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς (άρθρα 33 παρ. 2 και 35 παρ. 2 ΚΠΔ), κυρίως για να επιλύονται ζητήματα σύγκρουσης αρμοδιοτήτων μεταξύ των δύο αυτών εισαγγελέων ειδικών καθηκόντων, όπως εξάλλου προβλέπει ρητά και το άρθρο 132 παρ. 3 εδ. β' ΚΠΔ (βλ. και Αιτιολογική Έκθεση ΚΠΔ), β) Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος διορίζεται αποκλειστικά και μόνο εισαγγελικός λειτουργός με βαθμός Εισαγγελέα Εφετών (συνεπώς δεν επιτρέπεται πλέον διορισμός Αντεισαγγελέα Εφετών), γ) ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος συνεπικουρείται από 5 εισαγγελείς ή αντεισαγγελείς πρωτοδικών (και όχι 3 όπως υπό το αμέσως προηγούμενο καθεστώς), οι οποίοι ορίζονται μετά από γνώμη του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος (στο προηγούμενο καθεστώς δεν προβλεπόταν τέτοια γνώμη), δ) ενόψει του ότι ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος ενεργεί ως εισαγγελέας πρώτου βαθμού, προβλέπεται πλέον ρητά ότι έχει αρμοδιότητα αρχειοθέτησης την έγκλησης, μήνυσης, αναφοράς είτε πριν τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, αν η καταγγελία δεν στηρίζεται στο νόμο ή είναι προφανώς αβάσιμη στην ουσία ή ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης είτε μετά την ολοκλήρωση της προκαταρκτικής εξέτασης, αν κρίνει ότι δεν συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις για την κίνηση της ποινικής δίωξης. Και στις δύο περιπτώσεις ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος υποβάλλει τη δικογραφία στον εποπτεύοντα Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, ο οποίος μπορεί να εγκρίνει ή όχι την ενέργεια του πρώτου, κατ' αναλογία όσων προβλέπει το άρθρο 43 ΚΠΔ, ε) τονίζεται ρητά ότι η δράση των εισαγγελέων ειδικών καθηκόντων πρέπει να διέπεται από την αρχή της αναλογικότητας (άρθρα 34 παρ. 1 και 36 παρ. 3 ΚΠΔ), στ) ρητά αναφέρεται ότι η μη δέσμευση του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος δεν αφορά στο δικηγορικό και τηλεπικοινωνιακό απόρρητο, ζ) σχετικά με τη δέσμευση τραπεζικών λογαριασμών και περιεχομένου τραπεζικών θυρίδων και λοιπών περιουσιακών στοιχείων προβλέπεται περιορισμένη διάρκεια 9 μηνών με δυνατότητα παράτασης με βούλευμα για 9 μήνες (σε αντίθεση με τις πιο χαλαρές διατάξεις του προγενέστερο δικαίου), η) διευκρινίζεται με ρητή διάταξη σε σχέση με τους ειδικούς επιστήμονες, που υποστηρίζουν το έργο των Εισαγγελέων Εγκλημάτων Διαφθοράς, ότι αυτοί δεν επιτρέπεται να εξεταστούν ως μάρτυρες (άρθρο 36 παρ. 2 εδ. β' ΚΠΔ).

Οι νέες διατάξεις για τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και τους Εισαγγελείς Εγκλημάτων Διαφθοράς ισχύουν από 1.7.2019. Ωστόσο και μετά την 1.7.2019 εξακολουθούν να ισχύουν οι παράγραφοι 9, 9α και 10 του άρθρου 17 Α Ν. 2523/1997, που αφορούν στην επιστημονική, διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του έργου του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και οι παρ. 2, 3, 3Α, 4, 5, και 6 του άρθρου 2 Ν. 4022/2011, που αφορούν ανάλογα ζητήματα σχετικά με τους Εισαγγελείς Εγκλημάτων Διαφθοράς.

#### Κατάθεση έγκλησης και μήνυσης και άσκηση ποινικής δίωξης.

Καταργήθηκαν οι διατάξεις που προέβλεπαν υποχρέωση προκαταβολής παραβόλου για το παραδεκτό της μήνυσης και της έγκλησης, διότι κρίθηκε ότι δεν ήταν συμβατές με τον δημόσιο χαρακτήρα της ποινικής δίωξης.

Στα πλημμελήματα προσώπων ιδιάζουσας δωσιδικίας η ποινική δίωξη ασκείται με τη διαβίβαση της δικογραφίας από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών προς τον εισαγγελέα εφετών με σχέδιο κλητηρίου θεσπίσματος (άρθρο 43 παρ. 1 εδ. α')



ΚΠΔ). Αν ο εισαγγελέας εφετών θεωρεί ότι δεν συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις για την απευθείας εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο υποβάλλει σχετική πρόταση στο συμβούλιο εφετών.

Στην περίπτωση υποβολής αίτησης από τον εισαγγελέα για έκδοση ποινικής διαταγής κατά τα άρθρα 409 επ ΚΠΔ η ποινική δίωξη ασκείται με την υποβολή της σχετικής αίτησης (άρθρο 43 παρ. 1 εδ. α' ΚΠΔ).

Η ποινική δίωξη για κακούργημα ή για πλημμέλημα αρμοδιότητας τριμελούς πλημμελειοδικείου ασκείται μόνο εφόσον έχει προηγηθεί προκαταρκτική εξέταση ή αυτεπάγγελτη προανάκριση ή ΕΔΕ ή αν έχει συνταχθεί πόρισμα ή έκθεση ελέγχου από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 43 παρ. 1 ΚΠΔ.

#### Απορριψη έγκλησης- προσφυγή εγκαλούντος.

Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής αρχίζει από την επίδοση της απορριπτικής διάταξης, όπως και υπό την αρχική μορφή του ΚΠΔ/1950 (σε αντίθεση με την τελευταία μορφή του άρθρου 48 ΚΠΔ/1950, που δεν προέβλεπε επίδοση της απορριπτικής της έγκλησης διάταξης). Έτσι, εξασφαλίζεται η γνώση του παθόντος και διαφυλάσσεται η άσκηση των δικαιωμάτων του στα πλαίσια μιας δίκαιης δίκης (βλ. και Αιτιολογική Έκθεση ΚΠΔ). Επίσης, προβλέπεται ως όρος του παραδεκτού της προσφυγής η καταβολή (μειωμένου σε σχέση με το προγενέστερο καθεστώς) παραβόλου 250,00 ευρώ. Εδώ η πρόβλεψη παραβόλου δικαιολογείται από το γεγονός ότι έχει ήδη μεσολαβήσει μία πρώτη δικαστική κρίση της έγκλησης.

#### Αποχή από την ποινική δίωξη.

Με τον νέο ΚΠΔ σχετικοποιείται η αρχή της νομιμότητας στην κίνηση της ποινικής δίωξης και πλέον διευρύνονται οι περιπτώσεις εφαρμογής του θεσμού της αποχής από την ποινική δίωξη, που υπηρετεί την αρχή της σκοπιμότητας. Έτσι, πέρα από τις ήδη ρυθμιζόμενες και υπό το προγενέστερο καθεστώς περιπτώσεις αποχής από τη δίωξη (αποχή κατ' άρθρο 45 ΚΠΔ/1950 και ήδη άρθρο 45 παρ. 1 ΚΠΔ, αποχή από ποινική δίωξη ανηλίκου κατ' άρθρο 45Α ΚΠΔ/1950 και ήδη άρθρο 46 ΚΠΔ, αποχή από ποινική δίωξη μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος κατ' άρθρο 45Β ΚΠΔ/1950 και ήδη άρθρο 47 ΚΠΔ), ο νέος ΚΠΔ προβλέπει και τις ακόλουθες περιπτώσεις αποχής από την ποινική δίωξη:

Α) αποχή οριστική από την ποινική δίωξη για πλημμέλημα που απειλείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή με χρηματική ποινή ή με παροχή κοινωφελούς εργασίας ή με συνδυασμό αυτών (άρθρο 45 παρ. 2 και 3 ΚΠΔ· για το ότι στη διάταξη αυτή εμπίπτουν και τα πλημμελήματα για τα οποία προβλέπεται συνδυασμός της ποινής της παροχής κοινωφελούς εργασίας με άλλη από τις πιο πάνω ποινές, παρά το ότι η διατύπωση του άρθρου 45 παρ. 2 εδ. α' ΚΠΔ δεν είναι σαφής βλ. και Αιτιολογική Έκθεση ΚΠΔ). Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, με έγκριση του εισαγγελέα εφετών, μπορεί να απόσχει οριστικά από την ποινική δίωξη συνεκτιμώντας τις ειδικότερες συνθήκες, όπως συντρέχον πταίσμα του θύματος, έλλειψη βούλησής του για δίωξη, μικρές συνέπειες της πράξης, γήρας, αναπηρία ή ασθένεια δράστη, προσπάθεια αποκατάστασης της προσβολής, κ.λ.π. Αν έχει ήδη ασκηθεί η ποινική δίωξη το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την οριστική παύση της ποινικής δίωξης.

Β) αποχή από την ποινική δίωξη πλημμελημάτων υπό όρους (άρθρο 48 ΚΠΔ). Η υπό όρους αποχή από την ποινική δίωξη διατάσσεται μετά από σύμφωνη γνώμη πρωτοδίκη. Τα πλημμελήματα στα οποία μπορεί να εφαρμοστεί ο θεσμός αυτός μνημονεύονται κατά τρόπο περιοριστικό. Για την εφαρμογή του θεσμού θα πρέπει ο εισαγγελέας να κρίνει ότι συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις για την άσκηση της ποινικής

δίωξης, διότι διαφορετικά πρέπει να αρχειοθετήσει την μήνυση ή να απορρίψει την έγκληση ως αβάσιμη στην ουσία. Η διαδικασία ξεκινάει μόνο εφόσον υπάρχει συναίνεση του υπόπτου. Ο ύποπτος μπορεί να εμφανιστεί είτε μόνος του είτε με συνήγορο (δεν φαίνεται να επιτρέπεται η δια συνηγόρου εκπροσώπηση του υπόπτου). Σε περίπτωση μη τήρησης των όρων η συναίνεση του υπόπτου δεν μπορεί να αξιοποιηθεί σε βάρος του, δηλ. ως ομολογία της ενοχής του. Μετά τη δήλωση του υπόπτου ενημερώνεται ο παθών, ώστε να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες του κατά τον καθορισμό των όρων που θα επιβληθούν στον ύποπτο. Οι όροι μνημονεύονται στο άρθρο 48 ΚΠΔ κατά τρόπο ενδεικτικό. Η διάταξη του εισαγγελέα που θέτει τους όρους αναστέλλει την παραγραφή του εγκλήματος. Η εκπλήρωση των όρων οδηγεί στην οριστική αποχή από την ποινική δίωξη· την τήρηση των όρων και την οριστική αποχή από την ποινική δίωξη αποφαίνεται μόνος ο εισαγγελέας, ο οποίος περιορίζεται στην απλή ενημέρωση του πρωτοδίκη. Δεν μπορεί να εφαρμοστεί η ίδια αυτή διαδικασία αποχής από την ποινική δίωξη υπό όρους σε περίπτωση τέλεσης από τον ίδιο δράστη ομοειδούς εγκλήματος. Αυτό θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι ισχύει ανεξάρτητα από το αν στα πλαίσια της αρχικής (πρώτης) εφαρμογής του θεσμού ο ύποπτος τήρησε τους όρους και τελικά διατάχθηκε η οριστική αποχή από την ποινική δίωξη ή αν δεν τους τήρησε και ασκήθηκε ποινική δίωξη.

Ειδικά για τα πλημμελήματα των άρθρων 216 (πλαστογραφία), 242 παρ. 1 (ψευδής βεβαίωση, νόθευση, υπεξαγωγή κ.λ.π. εγγράφου), 375 παρ. 3 (υπεξαίρεση κατά Ελληνικού Δημοσίου ή νπδδ), 390 παρ. 2 ΠΚ (απιστία κατά Ελληνικού Δημοσίου ή νπδδ), του Ν. 1599/1986 (άρθρο 8-υπεύθυνη δήλωση), του Ν. 2803/2000 (προστασία οικονομικών συμφερόντων ΕΟΚ), του Ν. 2960/2001 (λαθρεμπορία), του Ν. 4557/2018 (νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες) και του Ν. 4174/2013 (φορολογικά αδικήματα) η παρ. 2 του άρθρου 48 ΚΠΔ ορίζει ως όρο για την αποχή από τη δίωξη την πλήρη αποκατάσταση της ζημίας του παθόντος κατά κεφάλαιο και τόκους.

Γ) αποχή από την ποινική δίωξη κακουργημάτων υπό όρους (άρθρο 49 ΚΠΔ). Τα κακουργήματα, στα οποία μπορεί να εφαρμοστεί ο θεσμός αυτός μνημονεύονται κατά τρόπο περιοριστικό. Η υπό όρους αποχή από την ποινική δίωξη διατάσσεται μετά από σύμφωνη γνώμη πρωτοδίκη. Για την εφαρμογή του θεσμού θα πρέπει ο εισαγγελέας να κρίνει ότι συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις για την άσκηση της ποινικής δίωξης, διότι διαφορετικά πρέπει να αρχειοθετήσει την μήνυση ή να απορρίψει την έγκληση ως αβάσιμη στην ουσία. Ο ύποπτος μπορεί να εμφανιστεί είτε μόνος του είτε με συνήγορο ή τέλος να εκπροσωπηθεί από συνήγορο. Η δίωξη παύει προσωρινά υπό τον όρο της πλήρους ικανοποίησης του παθόντος. Αν ικανοποιηθεί πλήρως ο παθών παύει η ποινική δίωξη υπό τον όρο ότι ο ύποπτος δεν θα τελέσει εντός τριετίας ομοειδές κακούργημα ή πλημμέλημα. Η αποχή από την ποινική δίωξη δεν αφορά τα συναφή εγκλήματα που δεν περιλαμβάνονται στο κατάλογο του άρθρου 49 παρ. 1 ΚΠΔ. Αν δεν τελεστεί εντός της 3ετίας ομοειδές κακούργημα ή πλημμέλημα η αποχή γίνεται οριστική, ενώ αν τελεστεί, για το κακούργημα για το οποίο διατάχθηκε αποχή κατ' άρθρο 49 ΚΠΔ κινείται ποινική δίωξη μετά το αμετάκλητο της καταδίκης για το (εντός της 3ετίας) κακούργημα ή πλημμέλημα, οπότε εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του άρθρου 301 ΚΠΔ, ήτοι θεωρείται ότι έχει καταρτιστεί πρακτικό συνδιαλλαγής και η υπόθεση θα δικαστεί από το μονομελές εφετείο για την επιβολή ποινής. Κατά τη διάρκεια της υφ' όρον παύσης αναστέλλεται η παραγραφή και μάλιστα η αναστολή αυτή είναι χρονικά απεριόριστη.

Δ) οριστική αποχή μετά από εντελή ικανοποίηση παθόντος (άρθρο 50 ΚΠΔ). Τα εγκλήματα, για τα οποία επιτρέπεται η οριστική αποχή από τη δίωξη

μνημονεύονται κατά τρόπο περιοριστικό. Πρέπει εδώ να τονιστεί ότι εφόσον πρόκειται για τα μνημονευόμενα στο άρθρο 49 ΚΠΔ κακουργήματα δεν εφαρμοστεί το άρθρο 50 ΚΠΔ, αλλά η ειδικότερη διάταξη του άρθρου 49 ΚΠΔ.

Αναβολή ποινικής δίκης λόγω εκκρεμότητας ζητήματος στα πολιτικά δικαστήρια (άρθρο 61 ΚΠΔ).

Σε σχέση με τη διάταξη αυτή δεν παρατηρείται κάποια αλλαγή. Ωστόσο χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή η διάταξη του άρθρου 113 παρ. 2 εδ. β' ΠΚ που ορίζει για πρώτη φορά ότι στις περιπτώσεις αυτές η αναστολή της παραγραφής είναι χρονικά απεριόριστη. Πάντως, η διάταξη αυτή ως δυσμενέστερη για τον κατηγορούμενο θα ισχύει μόνο για τα εγκλήματα που τελούνται μετά την 1.7.2019.

Παράσταση προς υποστήριξη της κατηγορίας- Αντικατάσταση θεσμού πολιτικής αγωγής. Για πρώτη φορά αποσυνδέεται η παράσταση του ζημιωθέντος στην ποινική διαδικασία από την επιδίωξη συγκεκριμένης αστικής αξίωσης. Το αστικό κριτήριο, ήτοι του ζημιωθέντος από το έγκλημα, διατηρείται και υπό το νέο ΚΠΔ, αλλά όμως μόνο για τον καθορισμό του κύκλου των προσώπων που νομιμοποιούνται να δηλώσουν παράσταση (προς υποστήριξη της κατηγορίας) στην ποινική διαδικασία. Αντιμετωπίζονται επιτυχώς οι περιπτώσεις που κατά το παρελθόν οδήγησαν σε απώλεια του δικαιώματος του ζημιωθέντος να παρασταθεί στην ποινική δίκη και αντιμετωπίστηκαν νομοθετικά με εισαγωγή πολλαπλών εξαιρέσεων και αναγνώρισης της δυνατότητας παράστασης του ζημιωθέντος μόνο προς υποστήριξη της κατηγορίας.

Αν πριν τη δήλωση παράστασης προς υποστήριξη της κατηγορίας συντρέξουν λόγοι που επιφέρουν απόσβεση της αστικής αξίωσης του ζημιωθέντος, π.χ. παραγραφή, εξόφληση, κ.λ.π., τότε αποκλείεται το δικαίωμα υποβολής σχετικής δήλωσης, ήτοι ο ζημιωθείς από το έγκλημα δεν νομιμοποιείται κατ' άρθρο 63 ΚΠΔ ενεργητικά. Η μετά τη δήλωση παράστασης προς υποστήριξη της κατηγορίας απόσβεση της αστικής αξίωσης δεν επιφέρει κατάργηση του δικαιώματος παράστασης (άρθρο 65 ΚΠΔ).

Σε περίπτωση θανάτου του αρχικού δικαιούχου, μετά την υποβολή της σχετικής δήλωσης, η παράσταση συνεχίζεται από τους κληρονόμους του.

Για το παραδεκτό της δήλωσης προβλέπεται η καταβολή παραβόλου, ποσού 40,00 ευρώ, αλλά από την υποχρέωση καταβολής του εξαιρούνται οι δικαιούμενοι νομικής βοήθειας.

Αξίζει εδώ να αναφερθεί ότι ο νέος ΚΠΔ έλυε το ζήτημα των δικαιωμάτων του πολιτικώς ενάγοντος στα πλαίσια της προκαταρκτικής εξέτασης. Έτσι, σήμερα το άρθρο 107 εδ. β' ΚΠΔ ορίζει ότι ο παριστάμενος για την υποστήριξη της κατηγορίας έχει δικαίωμα πρόσβασης στη δικογραφία από τη στιγμή που ο ύποπτος θα κληθεί προς παροχή εξηγήσεων, ήτοι ήδη από το στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης.

Καθ' ύλη αρμοδιότητα.

Περιορίζεται η αρμοδιότητα των μονομελών δικαστηρίων και ειδικότερα, μεταφέρεται ύλη από το μονομελές στο τριμελές πλημμελειοδικείο, ενώ το μονομελές εφετείο δικάζει πλέον μόνο κακουργήματα για τα οποία έχει συνταχθεί πρακτικό στα πλαίσια ποινικής συνδιαλλαγής και ποινικής διαπραγμάτευσης, καθώς και στην περίπτωση επιβολής συνολικής ποινής κατ' άρθρο 551 ΚΠΔ (βλ. άρθρα 110 και 551 παρ. 2 ΚΠΔ). Επισημαίνεται ότι πλέον η καθ' ύλη αρμοδιότητα στα πλημμελήματα

καθορίζεται με βάση την ανώτερη και όχι την κατώτερη απειλούμενη ποινή, αφού η πρώτη αποδίδει κατά κύριο λόγο τη βαρύτητα του εγκλήματος.

Πρόσωπα ιδιάζουσας δωσιδικίας είναι μόνο όσα ρητά αναφέρονται στο άρθρο 111 παρ. Α, αριθ. 6 ΚΠΔ (βλ. και άρθρο 586 περ. δ' ΚΠΔ). Επομένως, δεν έχουν την ιδιότητα προσώπου ιδιάζουσας δωσιδικίας τα πρόσωπα του άρθρου 235 παρ. 1 Ν. 3852/2010, όπως προστέθηκε με το άρθρο 127 Ν. 4555/2018, δηλ. οι δήμαρχοι, οι περιφερειάρχες και οι πρόεδροι των συνδέσμων.

Καταργήθηκε η δυνατότητα άμεσης εκδίκασης πλημμελημάτων που τελούνται στο ακροατήριο, όπως προβλεπόταν στα άρθρα 116 και 117 ΚΠΔ/1950.

Το άρθρο 119 περ. β' ΚΠΔ ορίζει ρητά ότι το δικαστήριο στο οποίο εισήχθη η υπόθεση είναι κατ' εξαίρεση αρμόδιο να παύσει οριστικά την ποινική δίωξη ή να την κηρύξει απαράδεκτη. Επομένως, σ' αυτές τις περιπτώσεις το δικαστήριο μπορεί να παύσει οριστικά την ποινική δίωξη ή να την κηρύξει απαράδεκτη, ακόμα και αν δεν είναι καθ' ύλη αρμόδιο για την εκδίκαση της ουσίας της υπόθεσης.

Το άρθρο 120 παρ. 3 ΚΠΔ ορίζει ότι σε περίπτωση που το πολυμελές δικαστήριο διαπιστώσει την καθ' ύλη αναρμοδιότητά του και ειδικότερα αν κρίνει ότι το έγκλημα, που χαρακτηρίστηκε ως πλημμέλημα και ως τέτοιο εισήχθη στο ακροατήριο, συνιστά κακούργημα, για το οποίο δεν διενεργήθηκε κύρια ανάκριση, τότε δεν παραπέμπει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο (όπως γινόταν μέχρι σήμερα δεκτό και από τη νομολογία), αλλά παραπέμπει την υπόθεση στον εισαγγελέα προκειμένου να διενεργηθεί κύρια ανάκριση.

Το νέο άρθρο 121 ΚΠΔ προβλέπει ότι σε περίπτωση που το δευτεροβάθμιο δικαστήριο διαπιστώσει την καθ' ύλη αναρμοδιότητα του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, τότε ακυρώνει την προσβαλλόμενη πρωτόδικη απόφαση και παραπέμπει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο, προκειμένου να δικαστεί σε πρώτο βαθμό ή αν η υπόθεση υπαγόταν σε πρώτο βαθμό σ' αυτό (δηλ. στο δικαστήριο που δίκασε την έφεση), τότε κρατεί και δικάζει την υπόθεση σε πρώτο βαθμό. Με τον τρόπο αυτό γίνεται σεβαστό το δικαίωμα για επανεκδίκαση της υπόθεσης από ανώτερο δικαστήριο, όπως απαιτεί το άρθρο 14 παρ. 5 ΔΣΑΠΔ.

Για την τύχη περιοριστικών όρων σε περίπτωση αναρμοδιότητας του ανακριτή και εισαγγελέα που τους επέβαλαν, το άρθρο 127 εδ. γ' ΚΠΔ διευκρινίζει ότι διατηρούνται μέχρι να αποφανθεί το αρμόδιο δικαστικό όργανο.

#### Συναφή εγκλήματα και αρμοδιότητα- Αρμοδιότητα επί συμμετοχής.

Ο καθορισμός του αρμόδιου δικαστηρίου για όλα τα συναφή εγκλήματα γίνεται πλέον όχι με βάση τη βαρύτητα των εγκλημάτων, αλλά με βάση το δικαστήριο στο οποίο υπάγονται τα συναφή εγκλήματα. Καθ' ύλη αρμόδιο είναι το ανώτερο δικαστήριο και ως τέτοιο θεωρείται το ΜΟΔ έναντι όλων των λοιπών (βλ. άρθρο 129 παρ. 2 ΚΠΔ).

Δεν επιτρέπεται ποτέ η συνεκδίκαση συναφών εγκλημάτων ενηλίκων και ανηλίκων ή όταν στο έγκλημα συμμετέχει ενήλικος και ανήλικος. Υποχρεωτική σε κάθε περίπτωση ο χωρισμός των υποθέσεων (βλ. άρθρο 129 παρ. 4 και 130 παρ. 3 ΚΠΔ- η παραπομπή του άρθρου 129 παρ. 4 στην παρ. 2 του άρθρου 130 ΚΠΔ είναι λάθος· ορθή η παραπομπή στην παρ. 3, όπως προκύπτει και από τις αναλύσεις της Αιτιολογικής Έκθεσης του ΚΠΔ).

Ακόμα και αν εκλείψουν οι λόγοι της συνάφειας ή συναιτιότητας το δικαστήριο παραμένει αρμόδιο, ακόμα κι αν δεν είναι με βάση τις γενικές διατάξεις,

προκειμένου να κηρύξει την ποινική δίωξη απαράδεκτη ή να την παύσει οριστικά (άρθρο 131 τελ. εδ. ΚΠΔ). Πρόκειται ουσιαστικά για εξειδίκευση του γενικού κανόνα του άρθρου 119 περ. β' ΚΠΔ και στα πλαίσια της αρμοδιότητας λόγω συνάφειας ή συμμετοχής.

#### Σύγκρουση αρμοδιότητας μεταξύ εισαγγελέων.

Για πρώτη φορά ρυθμίζεται κατά τρόπο εξαντλητικό σε χωριστή διάταξη (άρθρο 132 παρ. 3 ΚΠΔ). Υπό το προγενέστερο καθεστώς γινόταν δεκτή αναλογική εφαρμογή των διατάξεων που ίσχυαν για τον κανονισμό αρμοδιότητας μεταξύ δικαστηρίων.

#### Αποφάσεις και πρακτικά.

Τήρηση χωριστών πρακτικών για υποβολή αιτήματος ποινικής συνδιαλλαγής και ποινικής διαπραγμάτευσης που υποβάλλεται στο ακροατήριο (άρθρο 141 παρ. 4 ΚΠΔ).

Σύνταξη πρακτικών για κάθε υπόθεση. Κατάργηση καταλόγου υποθέσεων στις οποίες επιτρεπόταν η μη καθαρογραφή ορισμένων υποθέσεων.

Η τήρηση πρακτικών με φωνοληψία καθίσταται υποχρεωτική σε δίκες για κακουργήματα. Προβλέπεται ειδικά για δίκες με μακρά διάρκεια το δικαίωμα των διαδίκων να ζητήσουν αντίγραφο των πρόχειρων πρακτικών (δηλ. τη μηχανική εγγραφή-φωνοληψία) μετά το πέρας της αποδεικτικής διαδικασίας.

#### Επιδόσεις.

Η θυροκόλληση γίνεται αφού πρώτα τοποθετηθεί το επιδοτέο έγγραφο σε σφραγισμένο φάκελο, ο οποίος θυροκολλάται.

Επιβάλλεται προηγούμενη έρευνα του ενδιαφερόμενου προσώπου τουλάχιστον με βάση τη διεύθυνση που έχει δηλωθεί στην τελευταία φορολογική δήλωση, εφόσον δεν έχει δηλωθεί από τον κατηγορούμενο διεύθυνση κατοικίας κατά τα άρθρα 156 και 273 ΚΠΔ.

#### Προθεσμίες- σύντμηση προθεσμιών.

Καταργήθηκε η ειδική διάταξη του άρθρου μόνου παρ. 3 Ν. 2243/1994, που προέβλεπε σύντμηση των προθεσμιών στα δια του τύπου εγκλήματα (βλ. άρθρο 586 περ. ε' ΚΠΔ).

#### Ακυρότητες.

Η έλλειψη ακρόασης του κατηγορουμένου ή του συνηγόρου του προβλέπεται πλέον ως απόλυτη ακυρότητα (άρθρο 171 αριθ. 2 ΚΠΔ), σε αντίθεση με το προγενέστερο καθεστώς, που την περιελάμβανε στις σχετικές ακυρότητες στο άρθρο 170 παρ. 2 ΚΠΔ/1950.

#### Απόδειξη.

Ο κανόνας της απαγόρευσης αποδεικτικής αξιοποίησης αποδεικτικών μέσων που έχουν αποκτηθεί με αξιόποινες πράξεις ή μέσω αυτών προβλέπεται στο άρθρο 177 παρ. 2 ΚΠΔ ως απόλυτος και ανεξαιρέτος. Παράλληλα, το άρθρο 586 περ. η' ΚΠΔ καταργεί το άρθρο 65 Ν. 4356/2015, που επιτρέπει στις υποθέσεις πράξεων κακουργηματικού χαρακτήρα που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος ή του Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς τη χρήση υπό προϋποθέσεις αθέμιτων αποδεικτικών μέσων, εφόσον αφορούν σε πληροφορίες ή στοιχεία προσβάσιμα στους πιο πάνω εισαγγελείς. Πάντως, με βάση το άρθρο 587

παρ. 4 ΚΠΔ η διάταξη του άρθρου 65 Ν. 4356/2015 διατηρείται σε ισχύ για εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νέου ΚΠΔ υποθέσεις, στις οποίες έχουν ενταχθεί σχετικά αποδεικτικά μέσα. Πάντως, πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα ότι σε κάθε περίπτωση το επιτρεπτό της αποδεικτικής αξιοποίησης των παράνομων αποδεικτικών μέσων θα κριθεί σε κάθε περίπτωση με βάση μία στάθμιση συμφερόντων, όπως σταθερά δέχεται και η νομολογία.

*Διατάξεις για το «βάρος απόδειξης». Συμμόρφωση σε Οδηγία 2016/343/ΕΕ.*

Προβλέπεται πλέον ρητά η δυνατότητα διορισμού τεχνικού συμβούλου και στα πλαίσια της αυτεπάγγελτης προανάκρισης και της προκαταρκτικής εξέτασης (άρθρο 204 ΚΠΔ).

Σε σχέση με τα πρόσωπα που δεν εξετάζονται ως μάρτυρες, στο άρθρο 210 ΚΠΔ πρέπει να προστεθούν και οι ειδικοί επιστήμονες, που υποστηρίζουν το έργο των Εισαγγελέων Εγκλημάτων Διαφθοράς (βλ. άρθρο 36 παρ. 2 εδ. β' ΚΠΔ).

*Αυτόφωρο έγκλημα δια του τύπου.*

Καταργήθηκε η διάταξη του άρθρου 242 παρ. 3 ΚΠΔ/1950 που θεωρούσε τα δια του τύπου τελούμενα εγκλήματα πάντοτε αυτόφωρα. Παράλληλα, δεν διατηρήθηκε η διάταξη του άρθρου 417 εδ. β' ΚΠΔ σχετικά με τα εγκλήματα των άρθρων 361, 362 και 363 ΠΚ, που τελούνται δια του τύπου, που προστέθηκε με το άρθρο 32 Ν. 4596/2016 και που κατ' αρχήν απαγόρευε την εφαρμογή της αυτόφωρης διαδικασίας και μόνο κατ' εξαίρεση μπορούσε να εφαρμοστεί εφόσον ο εισαγγελέας έκρινε ότι συντρέχουν σοβαροί λόγοι. Η επιλογή αυτή του νέου ΚΠΔ είναι εύλογη, ιδίως μετά την κατάργηση της σύντομης παραγραφής των δια του τύπου εγκλημάτων, που επέβαλε την σύντομη και αν ήταν δυνατόν και άμεση εκδίκαση των σχετικών υποθέσεων.

*Προκαταρκτική εξέταση.*

Πριν την εξέταση του υπόπτου πρέπει να του γνωστοποιούνται οι ποινικές διατάξεις, η παραβίαση των οποίων διερευνάται και τα θέματα για τα οποία θα δώσει εξηγήσεις ο συγκεκριμένος ύποπτος.

Διευκρινίζεται ότι μόνο εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 244 ΚΠΔ μπορεί να παραληφθεί η κλήση προς παροχή εξηγήσεων και να ασκηθεί η ποινική δίωξη.

Σε σχέση με τα δικαιώματα του υπόπτου ήδη αναφέρθηκε ότι έχει πλέον το δικαίωμα να διορίζει τεχνικό σύμβουλο.

Πλέον η παραμονή στη δικογραφία της ένορκης ή χωρίς δυνατότητα άσκησης των κατ' άρθρο 244 παρ. 1 εδ. β' ΚΠΔ δικαιωμάτων του υπόπτου έγγραφης εξέτασης του υπόπτου συνιστά προσβολή του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη και άρα κατ' άρθρο 171 αριθ. 1 περ. δ' ΚΠΔ.

Σε περίπτωση που μετά την παροχή εξηγήσεων από τον ύποπτο πρόκειται να ασκηθεί ποινική δίωξη για πράξη ουσιωδώς διαφορετική από εκείνη για την οποία διενεργήθηκε (ορθότερα για την οποία κλήθηκε ο ύποπτος να παράσχει εξηγήσεις) καλείται ο ύποπτος υποχρεωτικά να ασκήσει εκ νέου τα δικαιώματά του.

*Επίλυση διαφωνιών και αμφισβητήσεων από το συμβούλιο πλημμελειοδικών.*